

Plaiuri Săcelene

REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURAL-SPORTIVĂ "IZVORUL" - SÄCELE,
ÎNFIINȚATĂ ÎN ANUL 1922 și ÎNREGISTRATĂ LA JUDECĂTORIA BRAȘOV,
SUB NR. 15553, DIN 8.03.1994, cont nr. 4072996060012 B.R.D. FILIALA SÄCELE

V R E M

*să răscolum trecutul celor ce-au cutreerat pământul românesc
să infățișem prezentul văduvit de măreția trecutului i
să despicăm drum nou prin vremuri Să celelor de mâine și
să contribuim cu toată puterea noastră de muncă tinerească
la ridicarea acestor plaiuri mocănești*

VICTOR TUDORAN
Plaiuri Săcelene, 1934

TINERI SÄCELENI DE ASTĂZI ÎN FRUMOASELE
COSTUME MOCĂNEȘTI DE ALTĂDATĂ

Plaiuri Săcelene

APARE TRIMESTRIAL

MEMENTO

“După ce o veți citi, pastrati revista în casa voastră. Oricand o veți găsi, va va face placere, fiindcă vă reamintește oameni și locuri scumpe vouă și parintilor voștri.”

Cuprins

Memoriam

SĂCELENII ȘI MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ DE LA ALBA IULIA DIN 1918.....	3
LEGITIMITATEA SĂRBĂTORII MARII UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918.....	6
CONTRIBUȚIA LUI ALEXANDRU I. LAPEDATU (1876-1950) LA MAREA UNIRE DIN 1918.....	8
COLEGIUL MITROPOLITAN “ANDREI ȘAGUNA” DIN BRAȘOV,.....	11
SĂ NU UITĂM.....	12

Cultura

GÂND DE CRĂCIUN.....	13
MISCELLANEA.....	13
CRĂCIUNUL.....	14
LITURGHIERUL LUI MACARIE.....	16
AVEREÀ DOCTORULUI DASCĂL.....	17
DUBLĂ LANSARE DE CARTE.....	18

Opinii

NVĂȚĂMÎNTUL ȘI REFORMA.....	19
MAI MULTĂ ATITUDINE !	21

Actualitatea

BISERICA “SFÂNTA ADORMIRE” A FOST READUSĂ LA FRUMUSEȚEA DE LA ÎNCEPUT.....	22
TUA MARII UNIRI LA SÄCELE	25

Sport

HITORUL ARATĂ BINE PENTRU “ICARI” DIN SÄCELE.....	26
SOFTBALL CONTINUĂ	26

*De Sfânta Sărbătoare a Nașterii Domnului,
conducerea asociației ”Izvorul” și
redacția revistei ”Plaiuri Săcelene”
vă urează tuturor sănătate, bucurii și
tot ce vă doriți să vi se împlinească!*

La Multi Ani!

2009

SĂCELENII ȘI MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ DE LA ALBA IULIA DIN 1918

Toamna anului 1918 a fost marcată și în cele 7 sate , ca de altfel în întreaga Transilvanie , de evenimente înălțătoare , de mutații profunde care au dus la Marea Unire.

Odată cu constituirea Consiliului Național Central, în întreaga Transilvanie a început acțiunea revoluționară de organizare a acesteia ca Țără Românească .Acțiunea de constituire a consiliilor locale și a gărzilor naționale a început în cele 7 sate la sfârșitul lunii octombrie 1918.

La numai o zi de la constituirea la Budapesta a Consiliului Național Român Central , respectiv în seara zilei de 18/31 octombrie 1918 , în casa lui Sandu Bucurenciu din Satulung s-au adunat fruntașii comunei și au dezbatut problemele importante ale momentului pentru neamul românesc , participanții hotărând « să ne organizăm politicește independent și noi români în Sfaturi și găzii naționale pentru asigurarea ordinii publice și a vieții locuitorilor ...căci viitorul cel mai apropiat va hotărî soarta noastră »

S-a hotărât apoi înființarea sfatului național român și a găzii naționale române în cadrul unei adunări populare convocată pentru ziua de 22 octombrie /4 noiembrie 1918.

Adunarea s-a ținut în clădirea școlii Satulungul de sus (actuala gradiniță nr. 6 din Săcele) sub președinția preotului Octavian G. Sâmtion ca reprezentant al Sfatului Național Român al Țării Bârsei ce se formase cu două zile înainte la Brașov. A fost ales Sfatul Național din Satulung format din 21 de membri , avându-l ca președinte pe Ștefan Pâclea , iar ca secretar pe învățătorul Nicolae Pană . În aceeași adunare s-a ales și « Sfatul militar format din 5 persoane », în timp ce garda națională era compusă din 23 de persoane. Adunarea « a ales pe stegarul în rezervă Gheorghe Dragoș în calitate de comandant al Gărzilor naționale română ». La acest efectiv s-au « adăugat doisprezece membri din garda maghiară , care s-a autodizolvat la 20 decembrie 1918.

Acțiunea organizatorică din Satulung , printre primele de acest fel din întreaga Transilvanie a avut darul să se constituie într-un model pentru celelalte sate săcelene , care

i-au urmat exemplul și au acceptat un fel de subordonare față de organismele constituite la Satulung (pe plan militar ea este indiscutabilă).

După constituire a urmat depunerea jurământului și sfintirea drapelului tricolor. Pentru realizarea acestuia s-a organizat o colectă publică , fiind lansat următorul apel : « Fiecare român este rugat să ne sprijinească și să dăruiască atât cât îi permit mijloacele materiale .Vom fi veseli când vom vedea fălfăind între noi mândrul nostru tricolor .Pătrunși fiind în suflet de sfântă libertate , niciunul să nu caute a se da înapoi de la această mică jertfă ce se face spre fala noastră ».

S-au adunat 336 coroane cu care s-a cumpărat materialul necesar , iar un grup de tinere a confectionat drapelul. Aceasta a fost sfântit în Biserica Sfânta Adormire din Satulung , în cadrul unei festivități emoționante. Toti cei prezenți au intonat « Deșteaptă-te Române ! ». Când s-a ajuns la intonarea ultimelor versuri ca : » Murim mai bine-n luptă cu glorie deplină , /Decât să fim sclavi iarashi în vechiul nost pământ ! » descărcarea inimilor a fost atât de năvalnică , încât lacrimile au inundat ochii tuturor. Apusul unui trecut de crunte suferință și asupriți se contopea astfel , în lacrimi , cu zorile luminoase ale unui viitor mult așteptat de libertate. A fost o emoționantă manifestare populară.

Tot în ziua de 22 octombrie /4 noiembrie 1918 s-a desfășurat la Turcheș adunarea populară

prezidată de tribunul Sfatului Național din Țara Bârsei , preotul Octavian G. Sâmtion. Participanții , « noi români în această patrie de aci înainte suntem de sine stătători și neatârnători , având dreptul de a ne constitui în Consiliul Național Român », au ales ca președinte pe Constantin Papuc .

În garda națională au fost înscrisi toți foștii soldați în armată de la 18 la 42 de ani. Comandant al găzii , formată din 24 de membri , a fost ales sergentul Vasile Căciulă. Adunarea s-a încheiat prin intonarea imnului « Deșteaptă-te Române ! »

continuare in pag. urm.

Prof. dr. Ghe. Dragoș,
comandantul Găzii Naționale din Săcele

continuare

În Cernatu adunarea de constituire a Sfatului Național și a Gărzii Naționale s-a desfășurat în ziua de 25 octombrie / 7 noiembrie 1918. La propunerea parohului Octavian Sâmtion a fost ales un sfat format din 16 membri. Adunarea a mai decis ca numărul să ajungă la 32 după întoarcerea locuitorilor refugiați în România. Tot cu acest prilej s-a înființat și garda națională locală formată din 10 voluntari, condusă de elevul plutonier Vasile Durghes.

Constituirea organismelor revoluționare s-a desfășurat și în celelalte comune ale plasei Săcele, în mod asemănător. La Baciu adunarea s-a desfășurat în ziua de 25 octombrie / 7 noiembrie 1918 alegându-se ca președinte al sfatului național preot Aurel Oancea, iar comandant al gărzii naționale sergentul Gheorghe Odor. La Tărlungeni președintele Sfatului național a fost ales Nicolae Comșa, iar comandant al gărzii plutonierul Ioan Ghia. La Purcăreni – Oprea Trandaburu, respectiv caporalul Vasile Sandu, iar la Zizin sergentul Cornel Bogdan în ambele funcții. În total, în gărzile din cele șapte sate erau înrolați 171 oameni. Tot în plan organizatoric consemnăm că în luna decembrie 1918, după desfășurarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, s-a acționat pentru constituirea unui consiliu cencos al plasei Săcele pentru care se solicită desemnarea a câte trei reprezentanți de către fiecare sfat național communal.

O problemă dificilă a fost asigurarea armamentului și muniției pentru gărzile naționale. Acest lucru s-a realizat la Satulung prin dezarmarea unei coloane de soldați germani care se retrăgea din România prin trecătoarea Bratocea. „Printr-o acțiune rapidă și curajoasă și printr-o stratagemă ingenioasă am reușit să luăm de trei ori mai multe arme decât erau necesare gărzii din Satulung. Surplusul l-am dăruit altor găzzi din Săcele, care aveau nevoie de arme”, relatează stegarul Gheorghe Dragoș, comandantul tuturor găzilor din plasa Săcele.

Alte arme și muniție pentru acestea au provenit de la gărzile naționale maghiare, care s-au desființat sau au fost dezarmate și de populație: garda din Purcăreni avea 49 puști, 340 cartușe și 30 grenade de la cei 74 de gardiști; cea din Baciu avea 40 puști și 300 cartușe pentru cei 10 gardiști; cea din Tărlungeni 40 de puști și baionete, dar nu avea muniție suficientă la cei 33 de gardiști.

Privitor la relațiile cu sfaturile și gărzile naționale maghiare, constatăm că acestea au fost, în general, pașnice, de colaborare. La Satulung, după autodizolvarea gărzii maghiare au fost primiți în garda română 12 cetățeni de naționalitate maghiară. La Turcheș, sfatul național

român a colaborat cu cel maghiar în ceea ce privește distribuirea unor produse de bază, « făină, zahăr, gaz etc. » La fel, la Satulung. În activitățile lor, gărzile naționale din Săcele, în afara asigurării liniștii locuitorilor și a ordinii au acționat și pentru paza căilor de comunicație în perioada deplasării participanților la Marea Adunare Națională, între 27 noiembrie și 3 decembrie.

Față de trupele germane, aflate în retragere, gărzile săcelene au manifestat maximă atenție, supraveghindule permanent, dezarmându-le și înapoiind bunurile confiscate din România. Astfel, garda din Satulung a eliberat un grup de români de pe Valea Teleajenului, luări cu forță de trupele germane « împreună cu animalele de tracție și căruțele lor. La fel, comandantul găzii din Zizin a trimis în ziua de 25 noiembrie 1918 șapte membri ai acestora la Predeal pentru a preda armatei române « 12 care și 48 de boi. »

Constituirea noilor organisme ale puterii românești și mai ales a garzilor naționale a generat entuziasm și optimism, bucurii și satisfacții în sufletele tuturor românilor săceleni pentru că « aceste organe au fost emanația voinei poporului, ale cărui năzuinți și interese le-au servit cu cinste, bucurându-se de autoritate deplină și de încredere, dragostea și respectul tuturor ».

Relațiile cu minoritatea maghiară din zonă, care pierdea puterea și privilegiile, au fost deosebit de complexe. Maghiarii și-au constituit și ei comitete și găzzi naționale pe localități care se opuneau procesului de transferare a puterii politice către populația românească și unirii Transilvaniei cu România. O intensă propagandă în favoarea Ungariei Mari au desfășurat și în Săcele reprezentanții Consiliului Național Comitatens Mixt al Comitatului Brașov, din care lipseau însă reprezentanții românilor! S-a încercat constituirea de consiliu mixt la nivelul comunelor în toată Transilvania, dar aceste încercări au eşuat pretutindeni, inclusiv la Săcele. Încercările de ademenire sau amăgire a românilor la ideea menținerii Ungariei Mari au dat greș. Ziarul « Glasul Ardealului » prezintă, în relatarea învățătorului Nicolae Pană, o astfel de acțiune. Asfel, „la Satulung se adunau semnături pe o scrisoare adresată « Guvernului publik », ca venind din partea românilor din Hoszzufalu (Satulung) care ... protestau față de încercarea prin care « Patria noastră » vor să o sdrobească și să o împărtească la alte țări » și afirmau că « patria noastră stăpânită de 1000 de ani în care noi ca oameni buni ai Patriei am trăit și am fost fericiți, nu lăsăm să o despărțească, însă vrem să rămână

continuare în pag. urm.

continuare

intreagă cum de 1000 de ani a fost ...nu ne învoim ca să fim sub dominația altor țări străine ... (vom) asigura Patria al nostru împotriva acelora care vor să o nimicească ... voim să ne lase pace , să ne fericit pe pământul Patriei și mai departe cu susținerea limbii și a obiceiurilor noastre « .Învățătorul săcelean a înțeles că acest înscris contrafăcut era o modalitate disperată a « compatrioților noștri unguri să –și salveze situația critică » , un act săvârșit « de cel mai șovinist și încrâncenat ungur din localitate » , preot , care spera să-i amâgească pe români pentru a subscrive la idealul Ungariei milenare. Astfel de acțiuni n-au avut însă nici o influență majoră asupra românilor săceleni , producând cel mult ilaritate.

Atitudinea românilor săceleni față de maghiari a fost una de înțelegere și toleranță , dar ea luând forme concrete , cum a fost în cazul colaborării dintre gărzile naționale din Satulung unde, după autodizolvarea gărzii maghiare , un număr de « zece maghiari au fost primiți în garda națională română »

Zilele care au urmat publicării în « Românul » , la 10/23 noiembrie 1918, a Convocării Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, au fost și în cele Șapte sate zile de activitate deosebită pentru desemnarea democratică a delegaților , pentru exprimarea plebiscitară a opțiunii de unire a românilor, materializată în crediționale, pentru pregătirea efectivă a deplasării și transportului delegaților la Alba Iulia .În ziua de 12/25 noiembrie 1918 a avut loc adunarea de alegeri în cercul electoral Hărman , din care făceau parte și comunele săcelene .Între cei cinci delegați ai acestui cerc aleși pentru a participa la Marea Adunare Națională s-aflat și preotul din Cernatu, Octavian Sâmtion (1881-1929). Era o recunoaștere a meritelor sale în lupta națională , căci în timpul razboiului culesese și transmisesese informații pentru comandantul militar român din zona Brașov –Săcele , iar în toamna lui 1918 a fost unul dintre organizatorii acțiunilor revoluționare din cele Șapte sate , membru al Sfatului Național Român din Țara Bârsei și comisar al cestuiua pentru zona Săcele și președinte al Sfatului Național din Cernatu .Împreună cu cei peste 90 de delegați, reprezentând județul Brașov , părintele Octavian Sâmtion a purces în cetatea lui Mihai Viteazu și , alături de ceilalți delegați, avea să hotărască naștere României Mari .Alți săceleni prezenți la Alba Iulia în acel 1 Decembrie 1918 au fost Ion Lapedatu , fratele geamăn al lui Alexandru Lapedatu , ca reprezentant al cercului Nocrich din Sibiu și Voicu Nițescu , ambii aleși în Marele Sfat Național Român. În același organism au fost aleși, la

30 iunie 1919, săcelenii Ștefan Boroș , ca reprezentant al țăranilor, și I.U.Soricu , ca reprezentant al pubiștilor.

Bucuria înfăptuirii visului scump al tuturor românilor a fost nemărginită .În dimineața zilei de 1 Decembrie 1918 , la toate bisericele ortodoxe din cele Șapte sate s-au băut clopotele și toaca. Săcelenii risipiti prin alte locuri și-au exprimat bucuria. Poetul I.U. Soricu , săcelean aflat la Chișinău, semnează , alături de alții « români de pretutindeni » , o telegramă adresată Marii Adunări Naționale, transmitând « urări călduroase și prinosul de recunoștință » față de aceștia. O altă telegramă, adresată aceluiași for de către ardelenii refugiați la Chișinău, este semnată și de săcelenii I.U.Soricu și Dr. Dumitru Cazacu.

O altă ocazie pentru examinarea sentimentelor naționale și a adeziunii la Marea Unire o au săcelenii în ziua primirii festive a armatei române la Brașov , în ziua de 24 noiembrie / 7 decembrie 1918 , la care a participat și Gheorghe Dragoș , comandantul Gărzilor Naționale din Săcele .

« Sfatul Național și Garda Națională Română , cu drapel în frunte , precum și români și românce din Brașov și din comunele apropiate , care au putut fi anunțate în grabă , au ieșit în gară în întâmpinarea armatei române .La orele 12 și jumătate peronul gării era plin de lume , copleșită de emoția plăcutei așteptări ».La coborârea din tren a reprezentanților armatei române , după cuvintele de bun sosit « ca la un semn toată lumea a început să cânte « Pe –al nostru steag e scris unire ».La orele 16 centrul Brașovului era plin de români din Brașov și împrejurimi ale căror fețe « străluceau de bucurie » atunci când armata țării și-a făcut intrarea triumfală în oraș. La apariția lor , multimea a izbucnit în strigăte puternice : « Trăiască Armata Română ! Trăiască România întregită » relatează săceleleanul Gheorghe Dragoș .În continuare el este prezent , împreună cu alții săceleni, la ședința festivă de la Liceul Andrei Șaguna unde « s-au rostit cuvântări înflăcărate din partea conducerii Sfatului Național , a Gărzii Naționale , a Reuniunii Femeilor Române , a Corpului didactic al liceului precum și din partea Armatei .Au răsunat adevărate cântece patriotice « , toti participanții prințându-se în Hora Unirii și îmbrățișându-se , « de bucuria fericitului eveniment , la care a avut norocul și fericirea să participe ».

Prof. Gheorghe Munteanu
Director Liceul George Moroianu

LEGITIMITATEA SĂRBĂTORII MARII UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918

Despre semnificația și legitimitatea sărbătorilor intrate în tradițiile dragi ale popoarelor și națiunilor s-a discutat și s-a scris enorm, premisele aserțiunilor fiind de o diversitate, adeseori, derulantă, înscriindu-se într-o gamă de valori cuprinsă între argumentul emoțional – pătimăș și cel presupus riguros-științific. Adevărul nu se află undeva la mijloc, aşa cum se afirmă adeseori în asemenea circumstanțe, ci, prin unicitatea sa, el derivă din rigoarea și incontestabila forță a argumentelor, din succesiunea și înlănțuirea lor în judecăți dictate chiar de conținutul acestora.

Discutăm astăzi despre Franța și francezi deoarece pe teritoriul anticei Galii, locuit de triburi celtice, s-a produs la un moment dat, expansiunea imperiului roman, purtător al unei civilizații superioare (sec.I i.e.n.), fapt ce a generat pe parcursul a câteva secole o sinteză etnică, dar și una lingvistică, sub semnul victoriei cuceritorului, atât de viguroasă încât asaltul ce a urmat în secolele V și VI din partea francilor cuceritori s-a soldat cu o nouă sinteză etnică și lingvistică sub semnul aceleiași biruitoare romanități. Pare paradoxală această înfrângere a cuceritorului, dar legile devenirii etnice, lingvistice și sociale nu derivă din vrerile și necontrolatele patimi ale oamenilor, oricât de puternici sau încrâncenăți războinici ar fi aceștia, ci din așezări ale lucrurilor care ţin de slujirea evoluției comunităților, simțire adânc înrădăcinată în substanță intimă a ființei umane.

Ce a reprezentat și continuă să reprezinte Franța și spiritualitatea franceză pentru evoluția culturii europene și universale o știe și o recunoaște, fără ezitări, o lume întreagă și nimeni nu pune sub semnul îndoelii succesiunea evenimentelor, sintezelor și a memorabilelor produse ale unei lumi exemplare prin impresionanta sa individualitate.

Diversitatea popoarelor și limbilor române prin afirmarea puternicelor lor individualități se constituie în analogii ale procesului istoric desfășurat în Galia, când sintezele, angajând constituente diferenți – triburi iberice și celtiberice, romani, vizigoți, arabi în Spania și Portugalia, liguri, etrușci latini, longobarzi în Italia, geto-daci, romani și slavi în spațiul carpato-danubiano-pontic – n-au reușit să se sustragă subordonării decisive mecanismului și vocabularului predominant de sorginte latină.

Ceea ce este deosebit de important, aş zice determinanță pentru o înțelegere științifică a fenomenelor, este faptul că îndelungatele procese care au pregătit sintezele definitorii pentru limbile franceză, italiană,

spaniolă, portugheză și română, pentru a ne referi doar la limbile române de anvergură, au avut loc **în spații geografice bine definite**, deoarece **doar în acele spații și în acele conjuncturi istorice** s-a putut produce sinteza specifică respectivei națiuni, limbi și culturi, determinantă pentru actuala configurație a acestora.

Spunem acest lucru pentru a sublinia inconsistenta teoriilor care încearcă să acrediteze ideea „importului etnic” (Robert Roesler, „Studii românești, Cercetări asupra istoriei vechi a românilor”, Leipzig, 1871), construite mai mult sau mai puțin deliberat pe ignorarea adevărului elementelor, al considerării tuturor datelor inevitabile în elaborarea unor judecăți pertinente. Națiunile și limbile acestora s-au format fără îndoială „tunc et illuc” (latina: „**atunci și acolo**”) și nicăieri în altă parte, deoarece **doar acolo și atunci** s-au aflat **prezente în conjuncturile necesare** elementele care au favorizat sinteza, devenită astăzi fundament al limbii contemporane. Din păcate, dacă o asemenea realistă abordare, inevitabilă în analiza unui proces, unei sinteze, produse în lumea științelor analizabile cu mijloace matematice, nu scapă atenției cercetătorului, ea este ignorată, de-a dreptul inexplicabil, atunci când vine vorba de fenomene aparținând universului social, guvernat și el de legi foarte exacte ce-și pot și ele afla soluțiile exacte, uzând de același aparat matematic și informatic.

Revenind la procesele istorice care au avut loc în spațiul carpato-danubiano-pontic imediat după cucerirea acestuia de către romani (sec. I, începutul sec. II e.n.), putem afirma cu certitudine că la părăsirea Daciei amprenta lăsată de civilizația și limba cuceritorului a fost atât de puternică încât a favorizat în secolele III-IV producerea unei sinteze lingvistice deosebit de viguroase, care în confruntare cu migrația slavă (sec. VI) și-a păstrat integral caracterul romanic, absorbind succeseivele valuri ale migratorilor, configurând în secolele VI-X o nouă sinteză etno-lingvistică – poporul și limba ce a constituit fundamentele limbii române contemporane.

Procesele ce au culminat cu modelarea și configurarea limbii române vorbită astăzi pe un vast teritoriu cuprins între Dunăre, Marea Neagră, Nistru și interiorul arcului carpatice nu au putut avea loc **decât în acest areal geografic, deoarece doar aici au fost întrunate condițiile** prezervării romanității capabile să integreze elementul slav sub semnul mecanismului generativ (gramatical) latin și o puternică predomaniană

continuare în pag. urm.

continuare

a vocabularului său.

Analogia cu cele petrecute în Galia, Iberia și peninsula Italică este perfectă, iar existența acestei insule de romanitate, într-o „mare” slavă, este într-adevăr un miracol, cum o numește regretatul istoric Gheorghe Brătianu¹, deși succesiunea desfășurărilor istorice nu avea cum să nu conduce la o asemenea realitate. Pe de altă parte prima sinteză, geto-dacă / latină, dominată structural și lexical de aceasta din urmă, s-a petrecut sub imperiul a doi vectori esențiali – superioritatea netă a civilizației oferite de nativii limbii latine, element regăsit și în procesele petrecute în Galia, Iberia și Lusitania, dar și de foarte probabila convergență sistemică dintre limba latină vulgară și cea a băştinașilor geto-daci, descendenți din marea familie a limbilor indo-europene.

Analizele lingvistice, să fim bine înțeleși, prezintă imensul avantaj al imunității la „intervențiile neortodoxe”, „părelnice”, cu singura condiție a cunoașterii temeinice de către cercetător a limbilor puse în discuție, dar și a principiilor teoriei contactelor dintre limbi și a posibilelor consecințe reflectate la nivelul sintezelor.

Fiecare dintre limbile vorbite astăzi pe continentul european și-a avut o anume vatră a ultimei sintze, deoarece doar acolo s-au putut întruni condițiile regăsite astăzi în structura specifică a limbii considerate. Acolo s-au putut păstra eventualele elemente ale structurii și elemente lexicale ale băştinașilor sau ale limbii cuceritorului, purtătoare cum am arătat mai sus, a unei civilizații superioare, acolo și numai acolo, într-un anume timp istoric cuceritorii au fost asimilați deoarece limba lor nu corespunde standardelor de comunicare ale acestor vremuri, cazul francilor – germanici și cel al slavilor migratori care au lăsat totuși urme, în fondul lexical al limbilor franceză și respectiv română, deloc neglijabile, repere prețioase în construirea unor analize sub semnul rigorii științifice.

Spațiul sud-estic și centru-european care a cunoscut puternica migrație a slavilor poate fi considerat un relevant areal (teritoriu) al reacțiilor rezultate din aceste contacte, inclusiv ale celor ce au avut loc după stabilirea maghiarilor în spațiul panonic la finele secolului IX, unde au întâlnit formațiuni statale slave, aparținând deja evului mediu timpuriu. Natura impactului produs,

împrumuturile la nivelul sistemului și vocabularului limbii maghiare, reflectate în ipostaza contemporană a acestei limbi își au semnificația lor aparte, semnalând anumite mișcări și mutații istorice care depășeau posibilitățile acelor vremuri de înregistrare în documente scrise.

A venit o vreme în care știința ne cheamă să depășim vechile reprezentări privitoare la funcțiile unei limbi, acordând preponderență comunicării, ceea ce nu contravine cu nimic cunoscutei axiome, la care ar trebui astăzi să adăugăm, fără ezitare, **vocația limbilor de a se constitui în adevărate bănci de date, conținând informații de absolută autenticitate privind parcursul istoric al acestora**, contactele în care au fost implicate, sintezele la care au fost supuse, reacțiile manifestate la influențele exercitate de conjuncturile istorice, culturale etc.

Avem o limbă care uimește prin caracterul ei unitar, indiferent că vorbim de sudul, estul, nordul sau vestul spațiului românesc, cu pronunții ușor afectate de practicarea bilingvismului, fenomen de altfel pozitiv din perspectiva dezvoltării disponibilităților intelectuale și care nu afectează cu nimic comunicarea vorbitorilor de limbă română indiferent de punctul cardinal al provenienței lor.

Pozitionarea în areal a enclavelor maghiare, slave (ucraineană, rusă, bulgară, sărbă), turcă își au cuvenitele explicații și nu șturbesc cu nimic amintita unitate.

Limba română și arealul în care ea se constituie în instrument de comunicare vin să confirme odată în plus că, la 1 Decembrie 1918, a avut loc la Alba Iulia un act de dreptate, care reflectă cu maximă obiectivitate un proces istoric milenar. O realitate afirmată de un martor a cărui fidelitate nu are cum fi pusă la îndoială, deoarece în ființă și substanță intimă a unei limbi nu poate interveni nimănii în afara creatorilor ei, țărani, meșteșugari, cărturari, și nu fiecare în parte, ci totuși laolaltă unită prin vrerea divină.

I Decembrie 1918, la cea de a 90 aniversare, este legitimată astfel ca sărbătoare a tuturor celor ce-și poartă destinul pe pământ românesc și de incontestabilul argument lingvistic asupra căruia trebuie să ne aplecăm însă cu discernământ, competență științifică, dezbrăcată de toate patimile, care nu pot și nu au cum sluiji lumina adevărului.

Prof. Univ. Dr. Dimitrie Cazacu

¹ Gheorghe I. Brătianu: „O enigmă și un miracol istoric: Poporul roman”, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1988

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

CONTRIBUȚIA LUI ALEXANDRU I. LAPEDATU (1876-1950) LA MAREA UNIRE DIN 1918

Lupta pentru unitatea politico-statală a românilor, fenomen de durată, de o intensitate și eficacitate crescândă până la împlinirea ei apoteotică la 1 Decembrie 1918, are o componentă de mare forță, reprezentativă și elocventă la Brașov și în Țara Bârsei.

Brașovul, acest "mărgăritar al Transilvaniei și al Carpaților" cum îl numea Alexandru Macedonski, centru geografic al spațiului românesc, a fost în bună măsură și centrul românismului, al sistemului complex de legături pe toate planurile dintre provinciile românești, dintre munteni, moldoveni și ardeleni, o adevarată placă turnantă în mecanismul acestor legături, imposibil de impiedicat de granițe artificiale, nefirești, sau de interesele stăpânitorilor străini, vremelnici pe aceste meleaguri.

Românii brașoveni sunt prezenți cu contribuții remarcabile, cu personalități de primă mărime și merite incontestabile, în fenomenele mari ale luptei naționale, cum este voluntariatul în Armata română sau activitatea diplomatică și de propagandă din străinătate pentru înfăptuirea idealului unității politico-statale românești. Dintre aceștia amintesc pe Pompiliu Nistor, Victor Braniște și Voicu Nițescu, implicați în fenomenul voluntariatului, pe Vasile Stoica și Ionel Podea, lideri ai propagandei românești în S.U.A., pe George Moroianu, Ioan Ursu, Alexandru Lapedatu, cu contribuții remarcabile în lupta pentru cauza românească la Paris, Londra sau Roma.

În cele ce urmează doresc să vă rețin atenția asupra uneia din aceste mari personalități, care poate fi considerat unul dintre ctitorii României Mari – Alexandru Lapedatu, de la căruia naștere s-au împlinit de curând 132 ani.

Pe 14 septembrie 1876, de Ziua Înălțării Sfintei

Cruci, în casa lui Alexandru Lapedatu din Cernăuți Săcelelor, veneau pe lume doi gemeni, Ioan și Alexandru Lapedatu care aveau să intre în galeria marilor personalități ale vieții politice și culturale românești.

Gemenii provineau dintr-o ilustră familie de ardeleni. Tatăl lor, Ioan Alexandru Lapedatu, cu studii la Paris (a fost unul dintre primii studenți români la Sorbona), cu doctoratul la Bruxelles în litere și filozofie, a fost profesor de limbi clasice, română și filozofie, la Liceul Ortodox din Brașov. A publicat versuri în revista "Aurora Română"

din Pesta și "Familia" lui Iosif Vulcan din Oradea. A fost colaborator la ziarul "Orientul Latin" al lui Aron Densușianu, care apare la Brașov (1874 – 1875). L-a cunoscut și s-a împrietenit cu Mihai Eminescu, iar în toamna anului 1866, l-a găzduit pe marele poet. A compus piese de teatru, "Fântâna de piatră" și "Tribunul", numeroase poezii și studii de istorie.

Autor de înflăcărate articole politice, a susținut ideea luptei naționale, a dacoromânismului și a culturii naționale.

S-a stins din viață Tânăr, în anul 1878, la numai 33 de ani, fiii săi nu împliniseră încă 2 ani.

Crescuți într-o asemenea familie, gemenii aveau să

continue misiunea de cărturar și luptător pentru afirmarea identității naționale a tatălui lor.

Alexandru Lapedatu a primit primele noțiuni școlare în satul bunicilor din partea tatălui, Glimboaca – Sibiu, apoi a urmat gimnaziul la Săcele. Studiile liceale făcute la Brașov au fost urmate de cursurile Universității din Iași. După doi ani de studii a renunțat la medicina pentru Facultatea de Litere și Filosofie din București. și-a luat licență în istorie și geografie cu Magna Cum Laude. Pregătirea științifică și-a însușit-o la școala istorică a continuare in pag. urm.

Academician Alexandru I. Lapedatu

continuare

profesorilor Nicolae Iorga, Dimitrie Onciu, Ioan Bogdan. După terminarea studiilor a funcționat ca profesor la Liceul Sf. Sava, apoi la Academia Română, unde pregătește publicarea vechilor documente românești.

În 1904 devine secretar al Comisiei Monumentelor istorice, iar din 1909 secretar al Comisiei Istorice a României, colaborând cu Ioan Bogdan la tipărirea documentelor istorice.

Redacteză "Buletinul" (1908 – 1910) și "Anuarul" (1914-1915) Comisiei Istorice a Academiei.

Ca specialist în Istoria medievală, publică numeroase lucrări și drept urmare este ales în 1910 membru corespondent al Academiei Române, iar în 1918 membru plin al Academiei Române. În 1935, ca o recunoaștere a meritelor sale științifice deosebite, ajunge președinte al Academiei Române.

Dintre lucrările de istorie mai importante, amintim "Radu cel Frumos" (1902), "Vlad Calugărul" (1903), "Politica lui Radu cel Mare" (1916).

După intrarea României în razboi a fost mobilizat în serviciul de supraveghere a știrilor (cenzura telegrafică) și s-a angrenat în mișcarea națională a ardelenilor și bucovinenilor, desfășurând o amplă activitate publicistică în sprijinul cauzei naționale, mai ales în publicația lui Nicolae Iorga "Neamul Românesc".

În august 1917 Alexandru Lapedatu primește o misiune extremă de importantă, aceea de supraveghere a celui de al doilea transport cu tezaurul românesc în drumul către Moscova.

"Trenul băncilor" transporta obiectele din patrimonial Cultelor.

După încheierea acestei misiuni, politico-diplomatiice la Moscova, Alexandru Lapedatu, alături de alți ardeleni precum Octavian Goga, Onisifor Ghibu, Dr. Gheorghe Baiulescu, se implică în activitatea românilor refugiați la Chișinău, Kiev, Odesa și este ales în Comitetul Național al românilor refugiați.

În această calitate face demersuri pe lângă guvernul de la Iași pentru a obține sprijin pentru activitatea națională a comitetului și mai apoi pentru a salva voluntarii transilvăneni și bucovineni, după încheierea armistițiului de la Focșani (noiembrie 1917).

Guvernul român de la Iași, sub puternica presiune a germanilor, nu numai că nu răspunde favorabil demersului lui Alexandru Lapedatu, dar este obligat să dizolve Corpul voluntarilor ardeleni și bucovineni. În această situație disperată, militarii ardeleni, în frunte cu Alexandru Lapedatu, s-au adresat reprezentantului Franței la Iași,

contele de Saint-Aulaire, unul din cei doi mari francezi ai "Unirii românilor" după cum îl aprecia Alexandru Lapedatu (celălalt fiind H. Berthelot).

Contele de Saint-Aulaire, în întrevaderea avută cu Alexandru Lapedatu s-a arătat receptiv la această gravă problemă, și într-o întâlnire ulterioară cu reprezentanții Angliei, Italiei, S.U.A. a susținut chestiunea plecării în Occident a voluntarilor români. Din pacate, plecarea voluntarilor români s-a dovedit a fi imposibilă și pentru ei și refugiații ardeleni și bucovineni avea să urmeze o perioadă foarte grea.

Fiind convins că pacea de la București dintre România și Puterile Centrale din aprilie 1918 nu poate dăinui, Alexandru Lapedatu se preocupă de ideea pregătirii țării noastre în vederea unei conferințe a națiunilor unde "fiecare trebuia să susține revendicările față de adversari ca și față de ignorantă și interesați".

Alexandru Lapedatu adresează o scrisoare ilustrului om politic I.I.C. Brătianu în care îi propune redactarea unui memoriu politic care să surprindă chestiunea noastră națională, care să fie o "carte în care cercurile politice să găsească expuse toate chestiunile pe care dezbaterea și rezolvarea procesului nostru istoric și politic cu ungurii le-ar putea ridica". El își exprimă convingerea că la viitoarea Conferință de pace va fi dezbatută și rezolvată problema naționalităților din Austro-Ungaria.

În concepția lui Alexandru Lapedatu acest memoriu trebuia să cuprindă patru capitole în care să fie prezentată "situația geografică, etnică, socială, culturală și politică, a românilor din Austro-Ungaria, în raport cu popoarele conlocuitoare și teoriile revendicațiunilor noastre naționale". Memoriul trebuia să expună concis, dar complex" procesul istoric și politic dintre români și unguri, cu relevarea tuturor conflictelor de rasă și interese ce au făcut imposibilă, în decurs de o mie de ani o căt de scurtă organizare a vieții politice" precum și "distrugerea românismului pe care stăpânirea ungurească și austriacă au făptuit-o în decursul războiului din Transilvania și Bucovina". În partea finală, memoriu trebuia să argumenteze că "nici o formă politică pentru armonizarea în același organism de stat a vieții publice între națiunile dominante, între români și unguri, îndeosebi, nu mai e posibila în Austro-Ungaria: nici egală îndreptățire constituțională presupunând că s-ar implica sincer și cinstiț, nici autonomia și nici chiar federalizarea".

Încurajat de I.I.C. Brătianu, Alexandru Lapedatu a redactat acest memoriu în mai multe limbi de circulație și avea să fie utilizat apoi în memorile oficiale pe care delegația română le-a înaintat Conferinței de Pace de la

continuare

Paris.

Merită a fi subliniat un alt episode din activitatea lui Alexandru Lapedatu, petrecut în octombrie 1918, când semnele victoriei împotriva Puterilor Centrale erau tot mai evidente.

În aceste condiții la Iași se revigorează activitatea Comitetului Național al românilor refugiați al cărui președinte era Alexandru Lapedatu. Astfel, Comitetul Național redactează Declarația din 6 octombrie, act prin care românii refugiați, ardeleni și bucovineni, cer în numele fraților subjugăți acasă să fie eliberați de sub jugul Austro-Ungar. Declarația nu recunoaște dublei monarhii dreptul de a se ocupa de soarta românilor. Soarta românilor din Austro-Ungaria "s-a hotărât pri razboiul regatului român și prin voința liberă a întregului popor românesc și o va consfinții Congresul de pace generală". Se cere apoi ca teritoriul din dubla monarhie "revendicat de statul român, recunoscut și garantat prin tratatele de alianță încheiate de România cu puterile Antantei, să fie eliberat și unit cu patria mamă."

Declarația semnată de Alexandru Lapedatu în calitate de președinte al Consiliului Național al Românilor refugiați, a fost prezentată regelui Ferdinand, guvernului român și Aliatilor și s-a bucurat de aprecierea și considerația tuturor.

După încheierea războiului, Alexandru Lapedatul desfășoară o amplă activitate propagandistică, în calitate de consilier tehnic pentru chestiuni de istorie și etnografie pe lângă legația noastră de la Paris și apoi pe lângă Delegația română la Conferința de la Paris.

În capitala Franței a redactat numeroase memorii consacrate chestiunilor teritoriale, prezентate Comisiei teritoriale care avea să propună noile frontiere, dintre care amintim: "La Roumanie devant le Congrès", Paris 1919, "Actes d'union de provinces de Basarabie, Bucovina, Transylvanie, Banat de region roumains de Hungarie avec le Royaume de Roumanie"; "Les revendications territoriales de la Roumanie"; "Les roumains de Hongrie", "Le territoire revendique par le roumain au Nord-Est de la Transilvanie proprement dite"; "Le Banat de Temeshvar"; "Le Banat de Temeshvar ne peut pas être partage".

Prin întreaga sa activitate Alexandru Lapedatu se înscrise în rândul marilor personalități care au făurit România Mare. În plenul Academiei Române din 2 iunie 1923, Ioan Bianu aprecia laborioasa activitate desfășurată de către Alexandru Lapedatu la Paris astfel: "prin bogăția și siguranța culturii dumitale istorice, liniștea și seninătatea judecăților dumitale... ai fost să dai ajutor ca informator istoric la lucrarea de cea mai mare însemnatate și delicateță

a așezării păcii după marele război.

Acolo... ca istoric și etnograf român ardelean, ai dezvoltat o activitate bogată și de cel mai mare folos. Memoriile pe care le-ai scris atunci... sunt un titlu de merit pe care puțini cărturari au norocul să se poată învredni. Noi care te-am chemat aici în 1918, am fost adânc mulțumiți că alesul nostru a fost făcut părtaş la o lucrare cu aşa de mare însemnatate".

În perioada interbelică, Alexandru Lapedatu și-a continuat activitatea intelectuală, dar și politică și a fost ministru al cultelor și artelor în perioadele 1923-1926; 1927 - 1928 și 1934. În 1936 a devenit președinte al Senatului.

De asdemenea, a fost unul dintre susținătorii ideii de înființare a Patriarhiei române, ca act de prestigiu pentru biserică ortodoxă română și pentru statul nostru.

După instaurarea regimului comunist au început vremuri grele pentru intelectualul săcărilean. Fiind considerat "demnitar burghez" alături de alte figuri proeminente ale intelectualității și vietii politice române, precum Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Ștefanescu Goangă, în noaptea de 4-5 mai 1950 a fost ridicat de la domiciliul său din București și dus la închisoarea din Sighet.

A murit la 30 august 1950, intoxicaț cu o substanță folosită la dezinfecție. În actul său de deces este trecut: fără studii, fără ocupație și fără buletin, iar mormântul său este "între ape", cum i se zicea locului dintre Iza și Tisa, unde erau îngropați deținuții, fără nici un semn sau cruce.

Ziua de 1 Decembrie, ziua Marii Uniri a tuturor românilor este fără doar și poate rodul luptei poporului român, a generațiilor trecute, de intelectuali patrioți români: ardeleni, munteni, moldoveni în rândul căror se înscriv și frații Alexandru și Ioan Lapedatu, dar și Providenței divine.

La 1 Decembrie 1918 se adevereau cuvintele pline de însuflare ale prof. Ioan Alexandru Lapedatu, tatăl gemenilor, cu privire la rolul Providenței divine în viața popoarelor. În studiul despre "Luptele românilor pentru cultură" scris în 1874 el spunea despre Providența divină "Ea este mâna lui Dumnezeu în istorie, care înalță pe unii și doboră pe alții. Sunt momente solemnne și sublimi în viața omeniei când Providența dă mâna popoarelor și le scoate de la moarte la viață; în astfel de momente popoarele au dreptul să exclame: cu noi este Dumnezeu! Da, și cu românii a fost Dumnezeu, căci ei singuri numai de sine nu ar fi putut să iasă din prăpastia unde-i prăvălise vitregia timpului. Si pe români i-a luat Providența de mână și le-a înspăti iarăși piciorul pe calea vieții".

ANDREI ȘAGUNA – 200 DE ANI DE LA NAȘTERE

**COLEGIUL MITROPOLITAN “ANDREI ȘAGUNA” DIN BRAȘOV,
SUSTINUT DE ALEXANDRU IOAN CUZA, MIHAIL KOGĂLNICEANU
ȘI CONSTANTIN HURMUZACHI**

Realizarea unirii tuturor românilor într-un stat național – deziderat clar exprimat în timpul Revoluției de la 1848 – a constituit principalul obiectiv politic, atât al generației pașoptiste din cele trei Țări Românești, cât și al urmașilor ei. O importantă cale de pregătire a Unirii a constituit-o mișcarea culturală din Țările Românești și, în cadrul ei, dezvoltarea unui învățământ unitar, fecundat de aceeași idei. În acest context, Gimnaziul “Andrei Șaguna”, înființat în 1850 de marele mitropolit al Ardealului, Andrei Șaguna, a jucat un rol deosebit, fiind opera de colaborare a românilor transilvani în strânsă și permanentă legătură cu frații lor de peste Carpați. Documente inedite, descoperite în ultima vreme în arhiva bisericii Sfântul Nicolae din Schei Brașovului, vin să adauge noi confirmări ale acestui fapt.

Încă din 1852, Constantin Hurmuzachi, membru în comisia de reorganizare a învățământului public moldovean, trimisese românilor transilvăneni importanta sumă de 445 galbeni, destinață pentru a fi folosită, jumătate pentru zidirea lăcașului gimnazial “Andrei Șaguna” din Brașov, iar jumătate pentru mai buna organizare a tipografiei arhidiecezene din Sibiu, de sub teascurile căreia au ieșit numeroase manuale școlare și cărți bisericești editate de marele mitropolit.

Când, la sfârșitul primului deceniu al activității gimnaziului “Andrei Șaguna” existența acestuia era periclitată din punct de vedere financiar, românii din Principate au venit grabnic în ajutor, prin sprijinul neprecupești al Domnitorului Alexandru Ioan Cuza care în anul 1860 a acordat suma de 500 de galbeni anual. După cum rezultă dintr-un document inedit (o adresă de mulțumire), recent descoperit, pentru acordarea acestor donații un important rol l-au avut Constantin Hurmuzachi și Mihail Kogălniceanu care, sprijiniți de Al. I. Cuza, au susținut în Camerele Legislative interesele dezvoltării învățământului românesc brașovean. În această adresă reprezentanții școlii românești din Brașov (V. Oroianu, C. Lacea, N. Ciurcu), după ce elogiază simțul național și patriotic al lui Constantin Hurmuzachi, subliniază în mod clar că : “*Domnia voastră... îmbrățișează acest gimnaziu încă de la înființarea lui și concursul Domniei voastre face o parte însemnată din acel vot al Înalțelor*

Mitropolit Andrei Șaguna

Camere Legislative favoritor școlii noastre. Pentru aceasta... Eforia școlilor românești din Brașov se simt îndatorate a Vă aduce prin noui în numele tuturor românilor de peste Carpați cea mai profundă mulțumită de profundă recunoștință. Să trăiți Domnule Președinte. Să trăiască ilustra familie Hurmuzachi.”

Tot “în numele tuturor românilor de peste Carpați” reprezentanții gimnaziului “Andrei Șaguna” aduc “mărturisirea celor mai fierbinți simțeminte de recunoștință” lui Mihai Kogălniceanu, ale cărui “generoase osteneli și puternic patriotism... fac parte esențială din acel vot patriotic al Înalțelor Camere Legislative favoritor școalelor noastre.”

Adresa respectivă cuprinde și un semnificativ aliniat pentru “Înalțul Ministeriu “al Principatelor Unite care a contribuit, în egală măsură, la acordarea aceluia sprijin material : “*Noi, delegația Comunei și a Eforiei Școlare Românești din Brașov venim în numele acestei Comune și Eforiei, în numele a numeroasei tinerimi studioase și a tuturor românilor de peste Carpați a spune Înalțului Ministeriu omagiile noastre de cea mai sinceră și priofundă recunoștință pentru generosul ajutor ce s-a îndurat a mijloci școalei noastre celei mai strâmtorate, pregătind în favorul ei atât inima cea printească a Înălțimii Sale Domnului Principatelor Unite Alexandru Ioan I, cât și pe a bunilor patrioți deputați.”*

Analizând întregul conținut al adresei la care ne-am referit, rezultă că la acordarea substanțialei donații anuale gimnaziului “Andrei Șaguna” din Brașov de către Camerele Legislative din Iași și București, un rol deosebit de important l-au avut, alături de Al. I. Cuza și principaliii săi sfetnici, Mihail Kogălniceanu și Constantin Hurmuzachi, și toți deputații acestor Camere, mărturiind prin aceasta unitatea de gând și simțire a tuturor românilor de pe ambele versante ale Carpaților, românii brașoveni apărând ca reprezentanți ai tuturor românilor transilvăneni în lupta lor pentru dezvoltarea unui învățământ unitar, ca premisă a unității naționale, iar Brașovul fiind în concepția lor un centru de cultură românească deosebit de important prin așezarea sa geografică și tradițiile cărturărești.

SĂ NU UITĂM

Răsfoind prin podul casei bâtrânești a bunicii, am descoperit, printre vechituri, un geamantănaș prăfuit; l-am deschis cu chiul cu vai, iar truda nu mi-a fost zadarnică. Printre câteva cărți de școală și caiete am dat peste câteva romane din seria "Colecția celor 15 lei" și mai multe numere din revista "Plaiuri Săcelene", apărute între anii 1936-1940.

Geamantanul bine închis le-a păstrat fără daune prea mari. Le-am răsfoit la întâmplare până ce întunericul a învălui podul. Am rămas surprins de bogăția de idei cuprinse de mai toate numerele parcurse. În chenar, într-unul din numere citesc: "Săceleni, păstrați revista la loc de cinste. Oricând o veți găsi vă veți aminti de locuri scumpe vouă și părintilor voștri!"

Așa s-a născut ideea acestui articol, având la bază mulțimea de materiale cuprinse în numerele găsite – poezie, cugetări, amintiri, cronică literară și artistică săceleana, măruntă, ecouri din presa vremii despre "Plaiuri Săcelene" apărute în reviste, ziare, cotidiane, liste cu abonați, colaboratori și bineînțeles, reclame, foarte multe reclame pentru activitățile săcelenilor, desfășurate în mai toate orașele mari din țară...

Numărul 6 – 7 din 1940, probabil și ultimul, se deschide cu un titlu de foc: "Basarabia și Bucovina de Nord": "Fila istoriei noastre naționale s-a îndoliat. Data de 27 iunie 1940 este prinsă în chenar negru, acolo, în cartea celui mai mare istoric al omenirii. Dumnezeu a vrut să fim din nou încercați. În fața soartei ne plecăm smeriti capul. Nu trebuie să uităm un lucru: credința străbună. Prin ea am învins în trecut, prin ea am existat ca neam în istoria lumii, prin ea vom învinge și în viitor.

Istoria nu ne dă voie să fim lași. Idealul nostru va rămâne neconținut viu, în noi, întocmai ca flacăra ce arde la mormântul eroului necunoscut."

Fără comentarii!

Profesorul I. Gârbacea scrie: "Am urmărit întotdeauna cu viu interes și deosebită simpatie numerele acestei singure reviste serioase care se ocupă de mărginime și de soarta mărginenilor. Făcând o analiză a situației mărginenilor săceleni, profesorul Gârbacea ajunge la o concluzie pe care o consider eronată: "Abuzul de școale ne-a desființat aproape mărginimea, a săracit-o și i-a secat vitalitatea și puterea ei de expansiune cu care ea a românizat și colonizat comerțul în Brăila, Galați, Constanța, Ploiești, Buzău și chiar București și a colonizat Ialomița și Dobrogea. Deci, orice sacrificiu pentru închiderea școalelor cu pricina și îndrumarea tinerilor nu spre meserii, ci spre "stână" și spre "tejghea", la unchiul care încă mai trăiește și îl mai aşteaptă, dar nu multă vreme." Noroc că școlile și-au văzut de drumul lor și de rostul lor deoarece cu totul alta este cauza declinului mărginimii săcelene.

Deosebit de interesante sunt cronicile, cu precădere cea săceleana, cronică măruntă și cea literară, bogate în evenimente inedite, unele chiar picante, și care se regăsesc în mai toate numerele apărute.

Nu lipsesc nici criticele la adresa unor acțiuni și poziția revistei cu ocazia unei Sintilii mai puțin reușită este elocventă: "A fost, se pare, această Sintilie – dacă se poate numi așa o petrecere la care până și organizatorii au venit îmbrăcați în haine "nemțești" – cea mai slabă din căte s-au organizat vreodată în Satulung." Nici Asociația "Săceleana" nu scapă de critica revistei: "Comedia d-lor Mușatescu și Alexandrescu, "Sinaia la domiciliu", interpretată de d-rele Elisabeta Cânduleț, Tita Rosculeț, Carmen Dimulescu, Jeni Pătea, Emilia Berteanu și d-nii Radu Bratosin, Florin Pană, Anghel Cânduleț, Matei Roșculeț și Ion V. Tocitu, a fost slab pregătită, dând astfel impresia că la această societate nu se mai lucrează cu râvna de odinioară, când aceiași oameni reușeau să realizeze lucruri demne de toată lauda. Dintre interpréti s-a remarcat numai d-nul ing. Radu Bratosin."

Cotidianul "Acțiunea din Galați" insera în 4 iulie 1938: "Oridecători primim la redacție această revistă regională, simțim o deosebită bucurie sufletească. Constitue într-adevăr o biruință faptul că acolo, peste munți, în minunatele Săcele, o inimă de român palpită viu pentru afirmarea slovei în aceste timpuri de pustietoare criză morală. Vecinic proaspăt, scrisă îngrijit, cu măsură, revista d-lui Victor Tudoran se poate mândri pe masa oricărui intelectual.

Deși are un conținut strict regional, pentru cunoașterea și prețuirea satelor săcelene, totuși, prin bogăția colaboratorilor și tehnică grafică, revista "Plaiuri Săcelene" constituie o podoabă a bibliotecii de oriunde.

În numărul din Mai remarcăm contribuția d-lor V. Tudoran, Vlad Șeitan, N. Moroianu, Dimitrie Danciu, etc. Cronicile sunt frumos susținute."

Nu există număr al revistei fără rubrica "Ecouri din presă" despre "Plaiuri Săcelene".

Iau la întâmplare un număr. Cotidianul "Tribuna" din Cluj (director I. Agârbiceanu) scrie: "Plaiuri Săcelene. Primim la redacție cu regularitate "Plaiuri Săcelene", redactată cu multă hănicie de Victor Tudoran. Ultimul număr aduce prețioase și interesante colaborări ale d-lor Mitică Petcu, Victor Tudoran, Vasile Dima, Ghe. Hudea, E. Zaharia, Ion Păltânea, Vlad Șeitan, Ghe. Șerbu, etc. Numărul are o bogată cronică măruntă și săceleană. Este interesantă această revistă care promovează valorile locului și specificul Săcelor. Fiecare număr aduce un ceva inedit și deci o contribuție nouă literaturii noastre. În al VI-lea an de apariție "Plaiuri Săcelene" este o bună revistă de provincie care poate fi dată exemplu și altor tineri inimoși care încearcă să promoveze și să îndrăgească frumosul."

Ziarul "Acțiunea Literară" din Buzău, sub conducerea lui George Ghe. Păslaru, scrie printre altele: "Redactorul ei... tipărește o publicație pentru a ține strâns legate amintirile mult risipite familiei a mocanilor. Să nu simță că s-au dslipit de aceste șapte sate care le sunt patrie."

Doar răsfoind paginile din câteva numere ale "Plaiurilor Săcelene" din acei ani și pot să seama de munca titană desfășurată de Victor Tudoran astfel încât revista să apară un timp îndelungat, culegând elogiile tuturor celor care i-au parcurs paginile.

Un merit deosebit îi revine lui Victor Tudoran pentru tot ce a publicat în paginile revistei, pentru sensibilitatea și frumusețea unor poezii dar și pentru faptul că a știut să-și apropie colaboratori de o condiție deosebită și care au ridicat valoarea publicației la cote foarte înalte. Au colaborat cu entuziasmul cadre didactice din satele săcelene, academicieni, profesori universitari, fețe bisericești și mulți alții, atât dintre localnici cât și dintre săcelenii stabiliți peste hotare.

Închei articolul cu două strofe din "Elegia Săcelor de azi", scrisă de Victor Tudoran, probabil într-un moment de deprimare, de derătu și dezamăgire:

"Pitite sub sprâncenele de brazi
Păreți acumă cuiburi părăsite,
Din care vor zbura, nostalgic, azi
Și ultimele stoluri răvășite.

Azi plaiurile sunt tot mai pustii
Iar cădurile acum sunt tot mai mici,
Din măreția vremilor târzii,
Rămân doar amintiri cât licuricii."

GÂND DE CRĂCIUN

Vine o vreme
la răspântii de ani
când ninge cu doruri
cu chip de fulgi înstelăți,
cu vise plecate-n abis
și când
învie icoane
acum strămutate
într-un tainic, etern Paradis
și-adie zefirul
ce poartă fiorul-ntoarcerii-n Timp
la anii dintâi –
sfioase aducerî aminte
și ele poftite acum
la cina cea sfântă de Ajun;
în suflet renasc, se-nfiripă
picuri de cânt – colindul străbun
pe care aşteptăm, să î-l cântăm
de bun venit
oaspelui drag,
Moșul Crăciun.

**Dragilor mei Săceleni din toată
inima le urez un Crăciun vesel, fericit,
ca pe vremuri!**

D. D. C.

25 decembrie 2008

Dimitrie D. Cazacu

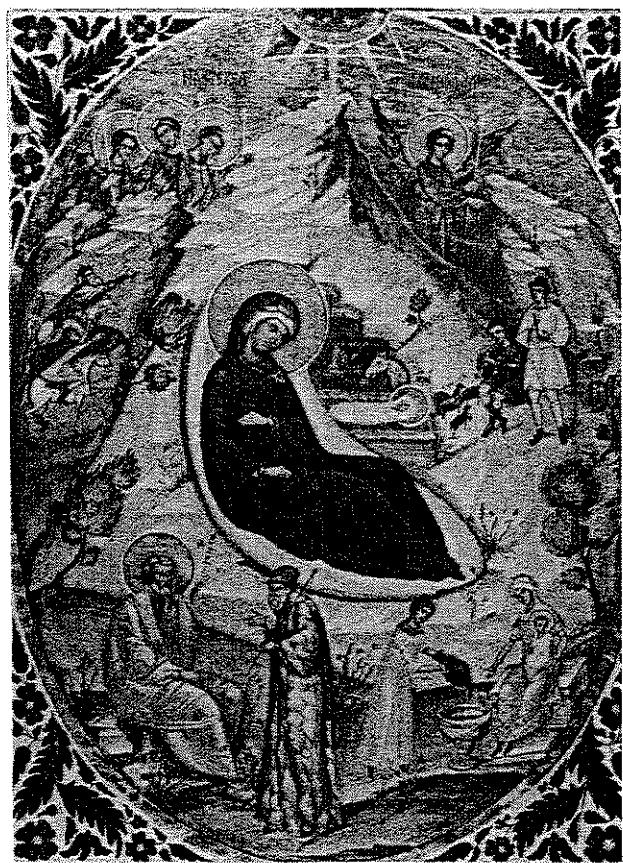
MISCELLANEA

Pentru acest număr al revistei ne-am oprit la câteva proverbe și aforisme, din care fiecare înțelege cât poate și poate înțelege cât vrea să înțeleagă. Iată câteva proverbe despre om :

- Vreți să cunoașteți un om ? Puneți-l într-o funcție mare, cu putere mare și apoi vă veți convinge că fel de om este. – Pittacus (650 – 569 î. Hr.)
- Suntem oameni și deci purtarea noastră trebuie să fie umană – (480 – 406 î. Hr.)
- Omul...o lume în mic – Democrit (460 - ? î. Hr.)
- Cu cât îmbătrânesc mai mult, cu atât învăț mai mult – Solon – (640 – 558 î. Hr.)
- Starea cea mai nenorocită a vieții este când omul e bătrân, sărac și nepufincios. – Diogene (413 – 327 î. Hr.)
- Bătrânețea este o frumoasă coroană ce se găsește numai pe calea cumpătării, a dreptății și a înțelepciunii. – Herder (1744 – 1803)
- Mai frumoasă decât bătrânețea care culege pentru sine e cea care seamănă pentru alții – Nicolae Iorga (1871 – 1940)
- Să luăm seama ca bătrânețea noastră să nu ne facă mai multe zbârcituri minții (spiritului) decât obrazului – Montaigne (1533 – 1592)
- Când o familie nu are în sânul ei un bătrân, să-l cumpere – V.A. Urechia (1834 – 1901)
- Cea mai frumoasă cunună pentru un bătrân este părul alb și amintirea unei vieți cinstite – Chateaubriand (1768 – 1848)
- Voi, tinerilor, nu batjocoriți pe moșneagul cu părul alb. Oare, floarea care se deschide, câte zile rămâne roșie ? – Maximă japoneză.

Prof. Nicolae Drăghiciu

CRĂCIUNUL

Pruncul ceresc coboară iar și iar la noi pentru a ne aduce bucurie, pentru a ne face mai buni, mai drepti, mai cinsti și, mai îngăduitori unii cu alții, mai milostivi.

Cântăm și-n anul acesta colindul sfânt și bun, facem daruri celor dragi, ne bucurăm de cele primite la rândul nostru. Dar oare e suficient? Oare n-am uitat nimic? Oare sufletul nostru are hrană spirituală suficientă? Are! Dar o folosește? Este întru totul în spiritul sărbătorii? La parte la sfintele slujbe, sau se mulțumește cu televizorul, în căldura căminului, în familia mică și uită de familia mare? Uităm de cei săraci, de cei nevoiași, de cei din azile și spitale, de cei în necazuri și nevoi sau suntem generoși și din putinul nostru facem fericiți pe semenii noștri? Cum îl primim pe Domnul ce vine din nou la noi să ne învețe dragostea și buna înțelegere? Să ne amintim cum a fost primit la nașterea Sa:

**"În Betleem colo jos
Cerul arde luminos
Prea Curata
Naște astăzi pe Hristos**

**Naște-n ieslea oilor
Pe-mpăratul tuturor
Prea Curata
Stă și plânge-ncețișor**

Zi scumpă pentru întreaga creștinătate, când Domnul coboară din înalt de cer, să se nască și să crească, să ne mântuiască.

Din an în an coboară la noi Prunc Tânăr pentru a creea din nou lumea, pentru renaștere spirituală, pentru înnoirea omului, spre împăcare, spre bucurie, spre mântuire.

A venit și în anul acesta Crăciunul – sărbatoarea Nașterii Domnului, sărbatoarea familiei, cu miros de brad, cozonaci și portocale, zăpadă pufoasă și fulgi de nea jucăuși, cu glasuri de copii voioși, care cu cântări îngerești laudă pe Domnul și cer mereu și mereu: "Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pamânt pace, între oameni bunăvoie".

Ne întoarcem iar și iar la copilăria noastră, la vremile lipsite de griji, când părinții și bunicii se îngrijieau de toate, când se străduiau să aducă lumină și căldură în căminul familial, când se bucurau la rândul lor de bucuriile copiilor.

**N-are scutec de-nfășat
Nici hăinuțe de-mbrăcat
Prea Curata
Pentru Fiul de-mpărat".**

Să ne amintim cum L-au primit fariseii și saducheii, învățătorii de lege și slujitorii templului mai târziu: cu ură și dușmănie. Ba și-au permis unii din contemporanii Săi, care văzând minunile ce le făcea, să zică: "are diavol" și "cu domnul diavolilor scoate pe diavoli".

Cei din Gherghesa L-au rugat să plece de la ei după ce vindecase un demonizat foarte înfricoșător. Hristos a îngăduit diavolilor să intre în turma porcilor, iar aceștia s-au aruncat în mare și s-au înecat. Pentru această pagubă cei de acolo s-au lepădat de Domnul. Ce s-a mai întâmplat cu ei? Un cutremur a distrus cetatea lor și nu a mai rămas nimic întreg din ea, nisipul a astupat-o și a dispărut, nimeni nu a mai locuit acolo, iar locul a devenit deșert. După anii 1960 a avut loc un bombardament, o luptă între israelieni și palestinieni, o bombă a căzut pe locul unde fusese orașul Gherghesa, a dislocat mult nisip și au apărut ruinele cetății.

continuare

Arheologii au cercetat, au săpat, au curățat și au scos la iveală cetatea care pierise. Așa se întâmplă cu sufletele, cu casele care se leapădă de Domnul și-L alungă de la ei. Toate bucuriile lor dispar, nimic nu-i mulțumește, orice și oricât ar avea. Viața le e searbădă, sufletul pustiu, mintea doar la cele pământești, nu au bucurii decât griji. Pentru ei sărbătorile de iarnă vin cu foarte multe probleme, cu oboseală, cu cheltuiială, cu egoism. Uită semnificația Crăciunului, uită de mersul la biserică, uită de Sfânta Litugie, sunt morți sufletește. Se îngrijesc doar de trup: cum să fie îmbrăcați cât mai scump, de multe ori îmbinând nepotrivit hainele cu podoabele, cum să petreacă la localuri scumpe, dacă se poate în țări cu clima caldă, cu dansuri și băi, uitând complet de cele religioase, de cele ce țin de ființa neamului nostru românesc.

Creștinul adevarat însă, știe care este rostul Crăciunului, al Bobotezei, al celorlalte sărbători din calendar și se bucură sufletește de acestea chiar dacă nu are câte ar dori pe masă, cum zice poetul:

**"Sărac ne-a fost,
Dar blând și bun
Acasă-ne Crăciunu"**

Bunii creștini cântă cu toții colindele străbune, împletindu-le cu cântările stranei:

"Hristos se naște, măriți-L; Hristos din ceruri, întâmpinați-L; Hristos pe pământ, înălțați-vă; cântați Domnului tot pamântul, și cu veselie lăudați-L popoare, că S-a preamărit".

Să ne pătrundem de aleasa teologie a cântecelor de la strană:

"Fiului celui născut fără stricare din Tatăl, mai înainte de veci, și mai pe urmă din Fecioară întrupat mai presus de fire, lui Hristos Dumnezeu să-i strigam: Cel ce ai înălțat fruntea noastră, sfânt ești Doamne".

"Astăzi Hristos în Vifleem se naște din Fecioară, astăzi Cel fără de început se începe și Cuvântul se întrupează. Puterile cerurilor se bucură, și pământul cu oamenii se veselește. Magii daruri aduc, păstorii minunea vestesc. Iară noi neîncetat strigăm: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, înte oameni bunăvoie".

"Nașterea Ta Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărită lumii Lumina cunoștinței, că întru dânsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se închine tiei Soarelui dreptății și să te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne mărire tiei".

"Fecioara astăzi, pe Cel mai presus de ființă naște și pământul peștera Celui neapropiat aduce; Îngerii cu păstorii măresc iară magii cu steaua călătoresc, că pentru noi s-a născut Prunc Tânăr, Dumnezeu cel mai înainte de veci".

Să ne bucurăm creștinește și în acest an de frumusețea Sfintelor Sărbători de iarnă, ale Crăciunului, Bobotezei, și Anului Nou, primind cu dragoste colindătorii, vrednicii vestitori ai Nașterii Domnului, care ne invită la aleasă prăznuire:

**Acest Praznic luminat
Noi cu drag l-am așteptat
S-auzim îngerii cântând
Și magii cu steaua călătorind.**

**Și-acum te las Fii sănătos
Și vesel de Crăciun
Dar nu uita când ești voios
Române să fii bun.**

La mulți ani, s-aveți folos de nașterea lui Hristos!

**Preot Iconom Stavrofor
MIRCEA LEB
Biserica Sfânta Adormire
Satulung - Săcele**

LITURGHIERUL LUI MACARIE

(O jumătate de mileniu de la apariție)

Cartea veche românească constituie o prețioasă moștenire culturală a poporului nostru și dovedește setea lui de cultură și valori duhovnicești.

Prima întruchipare a unei opere tipărite s-a înregistrat pe pământ românesc acum exact cu 500 de ani în urmă (noiembrie 1508), când „smeritul monah” muntegrean Macarie isprăvea, într-o localitate pe care nu ne-o spune - poate Târgoviște, capitala de atunci a Țării Românesti, sau mănăstirea Dealu, cum îndeobște se presupune – tipărirea unui **Liturghier** în limba slavonă, întrebuințată pe atunci ca limbă de cult în Biserica Ortodoxă de la noi și totodată ca limbă de stat și de cultură. Din punct de vedere bisericesc, acest fapt remarcabil se cuvine a fi reținut, fiind vorba de începutul tipăririi uneia din cele mai importante cărți de slujbă, care va fi întrebuințată în forma ei slavă cel puțin încă două secole în Biserica românească.

Dintre toate țările ortodoxe, Țara Românească s-a învrednicit cu cinstea de a fi dat la lumină cea dintâi ediție tipărită a unei cărți ortodoxe de cult, la inițiativa și sub obâlduirea unor voievozi români.

Ieromonahul Macarie dobândește meșteșugul tiparului la Venetia și își începe binecuvântata lucrare tipografică la Târgoviște, sprijinit de domnitorul Radu cel Mare, iubitor de cultură și dormic de a reorganiza viața bisericească și de a întări statul feudal în ținuturile pe care le conducea. Macarie tipărește trei cărți, la interval de doi ani, care s-au răspândit atât în Țările Române cât și în mănăstiri din Balcani și biblioteci din Europa. Tipăriturile sunt armonios lucrate, cu text în două culori, cu inițiale și frontispicii ornate cu motive geometrice și florale.

Cei 500 de ani care se împlinesc de la imprimarea Liturghierului slavon al lui Macarie sunt tot atâția ani de când români au aratat ca nu le mai erau suficiente cărțile de cult în forma lor manuscrisă și că nevoie lor culturale și bisericești cereau o răspândire mai largă a acestora, o circulație mai intensă pe care nu le-o putea asigura decât forma tipărită. Acest fapt este un element de progres pentru statul feudal român din secolul XVI.

Liturghierul lui Macarie, fie în original, fie în copii, a avut o largă circulație în parohiile ortodoxe de pe tot întinsul pământului românesc. El a servit ca original pentru prima traducere românească Liturghierului, făcută și tipărită de către Diaconul Coresi, la Brașov, în 1570. El reprezintă nu numai începutul tiparului în Țările Românești ci înscrie și un glorios capitol în istoria celei mai importante cărți ortodoxe de slujbă în versiunea ei slavonă, servind ca model pentru cărțile de cult într-o formă întrebuințată nu numai în Biserica românească ci și la majoritatea ortodocșilor, cel puțin un secol și jumătate.

Indiferent de latitudinea și longitudinea geografică unde s-au tipărit primele noastre cărți, ele sunt dovada năzuințelor noastre spre cultură și mai ales spre **viața lui Hristos**, pornite și încurajate de un voievod ocrotitor de credință străbună. Cărțile lui Macarie rămân și mărturia creatoare de artă a poporului român, a unui specific grafic al nostru care se integrează în marile valori ale spiritualității și culturii europene.

Nu putem să nu evidențiem faptul plin de însemnatate că prima tipăritură a românilor a fost un Liturghier, adică acea carte care cuprinde cu precădere slujba dumnezeieștei Liturghii. Înțelegem din această realitate importanța deosebită pe care **cultul** a jucat-o în istoria poporului nostru. Împărtășirea din iubirea lui Dumnezeu prin Sfânta Liturghie este cea care a format și a unit neamul românesc. Prezența lui Dumnezeu, atât în viața sacramentală cât și în cea ascetică nu doar a cristalizat un popor creștin ci l-a și ajutat să depășească toate încercările istoriei care au venit peste el.

În aceste timpuri în care vedem comunitatea umană amenințată de secularizare și de revenirea la practici profane, din ce în ce mai sfâșiată și mai împărtășită în tot felul de individualisme, nu putem afirma decât adevărul că numai sub ocrotirea iubirii lui Dumnezeu prin Liturghie omul poate găsi răspunsurile la multiplele probleme cu care se confruntă. Aceasta este îndemnul tainic al **Liturghierului** smeritului Macarie și al celorlalți autori ai acestuia, rămași anonimi.

Prof. Florica Lupu

CONSEMΝARI

AVEREA DOCTORULUI DASCĂL...

„Blestemată sete de aur, la căte nu împingi tu pe oameni!...”

(Vergiliu, Eneida, III, v.57)

Unic în România prin patima sa incurabilă, medicul stomatolog TRAIAN GH. DASCĂL, locatar în Năsăud într-un apartament la bloc, e o persoană de statură scundă, deosebit de activă, cu privirea mereu visătoare dar cu o combustie internă demnă de invidiat. Important este că ne simpatizăm reciproc și admirăm tot ceea ce poate să fie de folos neamului și umanității în general. Spre deosebire de noi însă, domnia sa și-a întâmpinat vîrsta a treia cu o splendidă operă de mecenat care-l fixează, credem, definitiv și irevocabil, în galeria bărbaților ce nu s-au lăsat cumpărați cu tot aurul din lume, în schimb și-a vândut propria-i ființă, nu diavolului, ci culturi, spiritualitate și istoriei naționale, în nobilării plaiurilor natale cu simboluri trainice.

Din inițiativa sa, din propria-i chiverniseală, doctorul

TRAIAN GH. DASCĂL a cinstit împărăția Văii Someșului cu nu mai puțin de 28 de monumente, dintre care 10 statui și 18 busturi ale unor mari bărbați sau ale unor simboluri ale devenirii neamului românesc.

De la poalele munților Rodnei și Heniului și până spre poarta Dejului, poți admira, ca-ntr-o grădină cu vestale, simboluri trainice ale identității românești, pe care, se pare, tocmai oamenii simplii, copiii și tinerii de prin partea locului le apreciază și le îndrăgesc cel mai mult.

Și iată că nu-i sat mai „ocoș” și mai mândru-n zonă ca așezarea natală a doctorului Dascăl – Cristeștii Ceceului, comuna Uriu, județul Bistrița-Năsăud, unde de-o parte și de alta a drumului național ce te duce la Cluj, stai și

admiri opere de artă monumentală, vestigii și însemne ale istoriei, științei și culturii, spiritualității de aici. În fața Școlii generale (admirabil pusă la punct!) stau de veghe parcă badea George Coșbuc de la Hondon, cu a sa Virtus Romana Rediviva – „Lupoaică” și ansamblul arhitectonic cu Traian și Decebal-strămoșii- ceva mai încolo busturile lui Liviu Rebreanu, Torma Karoly și-n fața grădiniței de copii „hâtrul” humuleștean Ion Creangă ce-și trage obârșia maternă tot de pe-aici. Lângă biserică, slujește mereu în straie de sărbătoare „preotul deșteptării noastre” bustul

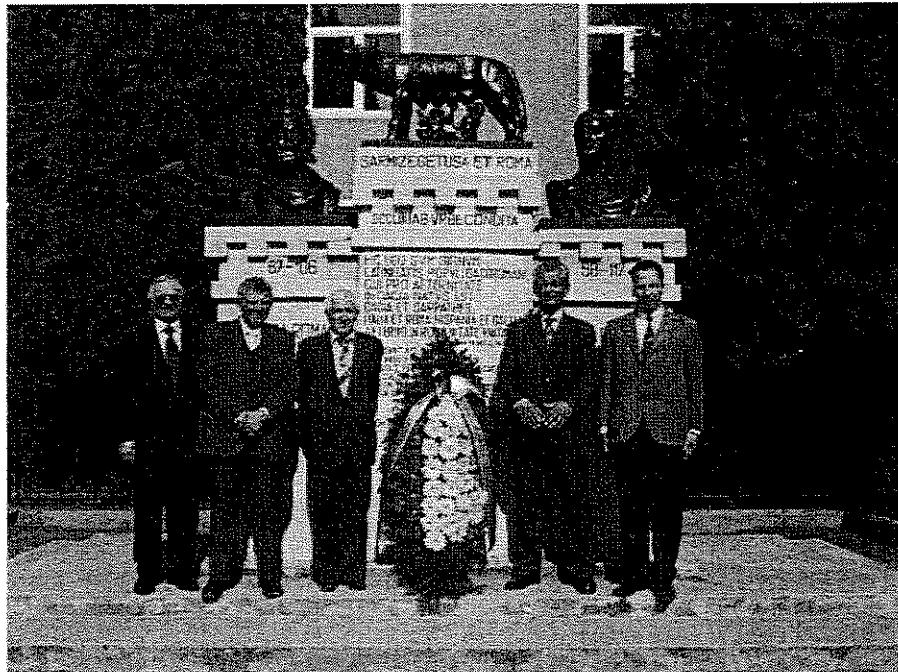
lui Andrei Mureșanu – cel pornit de-aici spre Brașovul lui Coresi pentru a avea la '48 „Deșteptarea Românilor”, prin „Răsunetul ce i-a înfiorat pe toți cei ce glăsua românește.”

De reținut că te înalță spiritual crucile satului cu pecete a voievozilor și-a regilor Reîntregirii – ce parcă vin să sfîntească această

mică localitate din Ardeal, care de-acum adăpostește, în însăși inima Școlii generale de-aici, bustul lui MIHAI Eminescu – Luceafărul- sfânt și inaugurat odată cu cel al bădiței Ion Creangă, cel din fața grădiniței, atunci într-o zi însorită a sfârșitului de septembrie, 2008, când ne-am adunat aici la chemarea amfitrionului pentru a-i lăuda și cinsti fapta nemaipomenită, mai ales că, nota bene, dl. doctor TRAIAN GH. DASCĂL, ține morțis să-și dedice opera ASTREI al cărei oștean nebiruit este și va rămâne în veci.

Îi este plăcut doctorului DASCĂL să adune din când în când, aici la Cristești-Ciceu, spiritele luminate și academice ale Chijului, reprezentate prin onorabilele familiile

continuare in pag. urm.

continuare

ale domnilor academicieni Dumitru Protase și Horea Colan, alături de făclerii Blajului de astăzi sau de înimoșii aștriști ai Brașovului, Săcelelor, Becleanului sau Năsăudului, pe toți simțindu-i sieși aproape, după cum poate și mai aproape îi simte doctorul DASCĂL pe dl. primar de la Urin, inginerul Petru Șerban, familia directorului școlii, Cornel Urian, alături de prestanța remarcabilă a preotului Pompei Mureșan sau devotamentul molipsitor al doamnei profesor Ana Tătar, sufletul cercului ASTRA de la Cristești-Ciceu și pe mulți alții ce-i numește doctorul.

Îi place, de asemenea, doctorului să ne adune din când în când sub acordurile atât de măiestre ale fanfarei de la Dej – sub bagheta ireproșabilă a dirijorului Vasile Sima-Minea sau să ne vadă bucurându-ne în jurul iureșului tineresc iscat de jocul frumoaselor și al chipeșilor feciori din ansamblul „Codrișorul” de la Bistrița.

Dar, poate bogăția cea mai de preț a faptei lăudabile a doctorului TRAIAN GH. DASCĂL de la Năsăud este LECȚIA vie și inconfundabilă pe care un intelectual român legat de popor (în sensul bun al expresiei) o oferă cu

atăța generozitate pruncilor și părinților, bunicilor și unchilor, mătușilor și cumetrilor adunați laolaltă în serile lungi de toamnă ca să-și mai amintească, ca-ntr-un alean, că ei sunt români ardeleni, văstare de-ale grănicerilor năsăudenii, că aici au trăit și trăiesc în bună înțelegere cu alte neamuri, că de-aici de pe valea aceasta a Someșului s-au ridicat mereu oameni luminați și hărăziți unor adevărate strigări cu ecou de nume providențiale.

Apostol ..., Dascăl și odată cu reverberația lor, această continuă, vie și neîntreruptă lecție de patriotism, virtute și devotament civic ce se cere, iată, a fi exemplificată prin contribuția unui vrednic medic, stomatologul TRAIAN GH. DASCĂL omul luminat de Dumnezeu să aducă, prin sacrificii și dăruire de sine, o contribuție majoră la menținerea identității noastre naționale și să onoreze prestigiul României în lume, tocmai acum când ne-am integrat Europei.

Domnule doctor, fericită este colectivitatea ce te are cetățean de onoare al ei și fericiți suntem toți cei ce credem în nobila ta povară ce ți-ai asumat.

**Prof. Liviu Dărjan
ASTRA „Fratii Popeea”
Săcele - Brașov**

DUBLĂ LANSARE DE CARTE

Miercuri, 10 decembrie 2008, în Aula Universității Transilvania din Brașov, d-l Prof. dr. Dimitrie D. Cazacu și-a prezentat volumele:

- **Eminenți universitari brașoveni** (Ion Coșereanu, Mircea Cristea, Silviu Crișan, Victor Jinga, Radu Mărdărăscu, Ghe. Munteanu, Emil Negulescu, Nicolae Rucăreanu, Cornel Simionescu, Iosif Șilimon)
- **Şase ani de primăvară (legenda unui suflet studențesc)**

Prezentarea a reunit în Aula universității numeroși intelectuali din Brașov, precum și cunoștințe și prieteni din Săcele, care au fost alături de domnul profesor Cazacu la lansarea acestor două lucrări foarte apreciate și interesante prin bogăția de mărturii oferite.

Redacția Plaiuri Săcelene

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ȘI REFORMA

Reformele actuale din învățământul românesc sunt aceleași cosmetizări penibile și fără succes pe care le aplică o domnișoară bătrînă și hîrșită peste riduri încercînd să convingă tineretul viril că s-a schimbat. Politruci din diverse partide, împinși în funcții de directori, inspectori sau miniștri se agită prin MECT și schimbă în fiecare an capacitatea cu testarea, testarea cu aberația de teză unică sau metodologia bacalaureatului. Sunt tot felul de impostori și incompetenți, clientelă politică găunoasă ce-și vede numai de interesele tribale. În fapt, nu se petrece nicio reformă de substanță. Programele sunt tot încărcate și nerealiste, manualele alternative tot ineficiente, manuale gratuite insuficiente, infrastructura școlilor la ani lumină depărtare de modelul european, salariile în învățământ tot o bătaie de joc. Un șofer, absolvent de școală profesională sau maxim liceu serial, de la celebra agenție guvernamentală ANRE are aproximativ 1000 de euro. Niciun profesor cu gradul I și vechime maximă din învățământul preuniversitar nu se ridică la valoare șoferului, dar poate concura cu statutul femeii de serviciu de la aceeași celebră instituție bugetară. Nota bene: nu nu referim la cei cu funcții și cu salarii de mii sau zeci de mii de euro, sau pensii aşisderea. Iar un Tembeliceanu sau altul susține că profesorii destabilizează țara și provoacă inflație!... Nu provoacă inflație specialiștii în evaziune fiscală, cei care fură statul la licitații măsluite, ei, care devalizează băncile, cei care nu au carte de muncă nicăieri dar au mașini fitoase, vile țigănești ori terenuri cu nemiluita, ci profesorii care au în medie 300 de euro. E atâtă inflație de incompetență, prostie și reavoință la politicienii noștri!

Învățământul săcelean e un exemplu elocvent cît de incoherent este condus sistemul de învățământ românesc. La o populație de aprox. 30.000 de locuitori sunt șapte școli generale, două licee teoretice (unul românesc și altul maghiar), și două grupuri industriale. Cele două licee au în egală măsură și gimnaziu, rămânând de facto cinci gimnaziu de sine stătătoare. Cea mai mică, Școala Generală nr. 2 (Turcheș) are 108 de elevi. Pe un trend descendant. Cea mai populată, Școala Generală nr. 5 (Gârcini) peste 1150, cu perspective ascendente. De altfel, școala din Gârcini este echivalentă ca număr de elevi cu școlile 1, (248 elevi) 2 (108), 4 (605), și 6 (209 elevi) la un loc. Liceul Teoretic "George Moroianu" are per total aproape 600 de elevi, din care 170 la liceu.

Liceul maghiar are un statut aparte, se adresează unilateral minoritatii. Aici sunt 257 de elevi, din care 66 la liceu. Grupul Școlar de Construcții are vreo 290 de elevi, numai la Ș.A.M. (profesională) și liceu serial. Niciunul la liceu zi. Iar la Grupul Școlar „Victor Jinga” mai studiază scriptic 434 de elevi, din care 158 la liceu zi. Total estimat pe Sâcele: 3875. Din care 894 în sistem postgimnazial liceu și Ș.A.M., mai exact 228 elevi români și 66 maghiari la liceu zi. Liceul serial nu poate fi luat în calcul, este o formă de compromis alcătuită majoritar din adulții ce vor completare de studii. Este mai mult o formă de fără frecvență acceptată tacit de profesori, spre mulțumirea majoritatii elevilor seraliști ce vin cîte 5-6 pe la școală. Cînd vin.

Având în vedere costurile per elev ale unei școli, ne întrebăm: cât de eficient este pentru minister și comunitatea locală să întrețină o rețea atât de vastă? La o școală cu 100 de elevi, dar cu 8 clase (cum e Școala nr. 2), ar fi trebuit să fie cel puțin dublu, ori o medie aici înseamnă 13 elevi pe clasă. Școala nr. 1 are și secție maghiară (deci 8 clase), deși școala maghiară se află doar la o stație de autobuz, maxim 2 km. Media pe clasă nu depășește nici acolo 10-12 elevi. Se justifică cele două secții maghiare la școlile românești cînd există gimnaziu și liceu de sine stătător? Așa se face că în loc să existe o clasă cu 25 de elevi, există trei clase cu cîte 10-15 elevi. La fel se întimplă mai nou și la clasele de Ș.A.M, sau chiar la liceele industriale. Cu minime excepții, majoritatea grupurilor industriale din județ sau la nivel național sunt în colaps ca și industria post decembristă.

În numărul anterior, d-l director adj. de la Gr. Șc. Industrial „Victor Jinga” punea în discuție oportunitatea înființării unui liceu polivalent, după modelul european, spre exemplu cel francez din Vire, orașul cu care suntem înfrâți. Domnia sa mai constată într-o analiză foarte pertinentă exodusul elevilor săceleni spre școlile din Brașov. E real. Dar pentru a înțelege efectul, trebuie analizată cauza. Ca să punem punctul pe *i*, să ne întrebăm și să răspundem de ce preferă ei, dar mai ales părinții, școlile brașovene. Un motiv serios, dar nerecunoscut oficial, este numărul mare de elevi cu probleme sociale și de integrare, puțin mai colorați, care invadăzează treptat aproape toate școlile săcelene. Dacă ar fi numai școala din Gârcini, ar fi ideal. Dar tot mai

continuare

mult li se simte prezența la Școala nr. 1 din Baciu, la nr. 2 din Turcheș. Au căzut cîteva semințe și pe la celelalte școli. Școlile de Arte și Meserii de la cele două grupuri industriale sunt alcătuite în proporție covîrșitoare din elevi din Gîrcini.

Iată un prim motiv pentru care școlile săcelene încep să fie evitate chiar din faza de gimnaziu. La nivel de gimnaziu, sunt doar cazuri izolate. Uneori se pleacă din școală datorită unui profesor de care părinții nu sunt mulțumiți. Naveta în Brașov este însă un moft al părinților care cred că ai lor copii sunt *mai superiori* decât ceilalți care intră la restul. Există cel puțin două gimnaziu care pot satisface calitativ pretențiile părinților: gimnaziul de la Liceul Teoretic „George Moroianu” și Școala Generală nr. 4 „Frații Popeea”.

La nivel de liceu, lucrurile se complică. Liceul de Construcții, formă zi, a dispărut pentru că nimeni nu a mai optat pentru el. La „Victor Jinga” în 2008 din 100 de locuri propuse pentru clasa a IX-a liceu și ȘAM s-au ocupat 30%, două clase la limita inferioară. Pe lîngă motivul unor clase compacte de elevi dintr-o anumită categorie, liceele industriale au pierdut credibilitate și prin prisma rezultatelor la bacalaureat. De ani buni cei de la Construcții sunt codași, iar de anul acesta, cu un procent de vreo 18% în prima sesiune, îi concurează cei de la „Victor Jinga”.

În acest context, ideea unei comasări vine de la sine. Două grupuri industriale, ambele în cădere liberă, nu se justifică în Săcele. Dar ideea de a deveni un liceu polivalent este nerealistă și utopică. Singurul liceu credibil din Săcele este „George Moroianu”, cu rezultate foarte bune, constante, la bacalaureat. În momentul în care, prin absurd, ar fi băgat în oală cu industrialul, s-ar pierde irevocabil. Este primul liceu real și uman din Săcele, cu tradiție valorică în spate. Doar comuniștii l-au desființat prin 1978 în dorința lor de a tembeliza populația, reducind la minim liceele de cultură generală. Nu se poate amesteca și capra și varza pe plan local, după rețete europene numai după ambiițile unora și altora, care și simt viitorul incert. E drept că la Electroprecizia - Victor Jinga există spațiu excedentar și o bază materială de invidiat. În calitate de fost director al școlii, cu sprijinul conducerii de la uzina Electroprecizia, am reușit să implic școala în programul Phare care a adus modernizări la infrastructură și echipamente de aprox. 500.000 de euro,

nerambursabili. Este un criteriu pentru care această unitate școlară ar trebui să fie printre cele mai bune din județ, nicidcum la coadă. Dacă și-ar propune realist să fie barem la nivelul anilor trecuți, cînd promovabilitatea la bac era 60-70%, cînd media de admitere în liceu era peste 6, sau cel puțin aceeași școală profesională de renume, cu locul I la fazele naționale la concursurile pe meserii, ar fi mai de înțeles. Și poate că elevii nu ar pleca la Brașov să învețe meserie la licee industriale cu profile asemănătoare.

O altă soluție ar fi o reformă reală legislativă. În Franța, spre exemplu, dacă la nivelul comunității școlile oferă specializarea dorită, prin lege elevii sunt obligați să rămână la aceste școli, dar polivalența nu înseamnă amestec haotic. Nici Liceul Polivalent Marie Curie din Vire nu are în structură școala de meserii, existind altă școală cu structură tehnologică. În Germania, în orașul Neutraubling de lîngă Regensburg, cu aprox. 15.000 de locuitori, există o singură școală elementară cu vreo 1500 de elevi și două licee combinate cu gimnaziu, unul real și unul uman, ambele cu peste 1000 de elevi. Fiecare cu 10 ha în jur, cu terenuri de sport și piscine, cu sală de mese și biblioteci imense. Deși Germania este puternic industrializată, numărul școlilor tehnice este mai scăzut. Ele au obligatoriu interne, pentru că adună elevii de pe distanțe de zeci de km. La noi însă, Ministerul și Inspectoratul Școlar Județean aproba înființarea școlilor de ȘAM peste structuri de școli generale ca la Purcăreni (o aruncătură de băt de Săcele ori Brașov), la Școala Generală din Racoș, pe Liceul Teoretic Zajzony Rab Istvan (altă grefă ciudată) sau aiurea. Și menține școli fantomă cu clase fantomă și profesori fantomă. Într-o inspecție, ca profesor metodist, la școala din Zizin, am constatat cu stufoare că în clasă erau prezenți 4 elevi, iar în catalog erau de toti 6. Iar la școala din Turcheș anul trecut sau în urmă cu doi ani erau 8 elevi în clasa a VIII-a. Fără niciun interes de la județ? Baremi unul mic, politic, acolo?

Propuneri subiective (și la fel de utopice):

- fuziunea celor două grupuri industriale. Pe un profil de construcții foarte bun combinat cu cel de servicii se poate revitaliza ideea de meserie. E nevoie de meserii atractive.

- în locația eliberată de Gr. Șc. Construcții Montaj să se mute Școala 6, care nu are sală de sport.

continuare in pag. urm.

continuare

Ea se poate combina cu Școala 2 (cu condiția ca un microbuz să aducă elevii) sau cu o grădiniță. Primăria căștigă astfel spații pentru birouri sau tribunal chiar în centrul orașului.

- retrocedarea clădirii de la Clubul Elevilor Liceului „G. Moroianu”, primul proprietar de drept. Fiind singura școală ce a început să adune elevii buni și de la alte școli săcelene (optiune intelligentă a părinților), are acum prea puțin spațiu. Liceul se poate muta în vechiul sediu, iar gimnaziul să ramână în actualul Clubul Elevilor poate fi permuat în căminul roșu de la Construcții sau la „Victor Jinga”, fie în fostul cămin care acum este cu locuințe sociale, fie în clădirea veche (ambasada) ce trebuie reabilitată.

- dezvoltarea unei școli puternice tip campus, cu cantină și sală de sport, inclusiv cu filieră de Ș.A.M. în cartierul Gîrcini. Prin programe de integrare (d-l director adj. de la „Victor Jinga” a derulat un astfel de program, de altfel e specialist în programe), printr-o bază materială corespunzătoare cu numărul de elevi, școala poate să devină un factor primordial de educație și integrare acolo. E o populație ce merită o atenție

deosebită, întrucât a fost neglijată constant.

- schimbarea mentalității părinților. Pentru ca Săcelele să aibă un învățământ performant, trebuie să aibă și resursa umană, elevi foarte buni. Dacă cei mai buni fug în oraș, cine mai rămîne pe plan local? Dacă pe vremuri se făcea naveta pentru că nu exista decât școală primară în satele din actualul Săcele, acum situația este cu totul alta. Cel mai adesea la o școală de prestigiu din Brașov nivelul ridicat se menține prin meditații particulare puternice, nu neapărat prin calitatea actului predării. Prin eforturile financiare ale familiilor. Iar părinții cunosc foarte bine acest aspect. Pe cînd profesorii de la celelalte școli depun eforturi substanțiale, nerecunoscute și neapreciate.

- după modelul european, în satele limitrofe marilor orașe, să existe doar învățămînt primar, maxim gimnazial, pentru a se dezvolta campusuri mari la orașe.

- existența unor legi și reforme reale care să ajute calitativ învățămîntul, nu să-l distrugă, chiar dacă numărul școlilor la nivel național s-ar înjumătăți.

Trăind, sperînd și nemurind, să auzim de bine!

**Prof. Nicolae Munteanu
Liceul Teoretic „George Moroianu”**

MAI MULTĂ ATITUDINE !

În acest oraș sunt foarte multe de făcut, dar fără bani nu se poate. Cel puțin, aşa ni s-a spus de câte ori am stat de vorbă cu conducătorii orașului. Dar suntem convinși că vor fi luate măsurile necesare, astfel încât să se îmbunătățească situația municipiului.

O problemă urgentă de rezolvat, din punctul meu de vedere, este refacerea rețelei de apă și canalizare, deoarece, de multe ori, apa care curge la robinete este murdară și nu poate fi folosită în gospodărie fără anumite riscuri.. O altă nemulțumire a multor săceleni este faptul că agenții din Poliția Comunitară nu sunt destul de activi și nu-și fac treaba aşa cum ar trebui. Ei stau noaptea mai mult în preajma magazinelor ce funcționează non-stop, în timp ce parcurile sunt vandalizate de tot felul de indivizi certați cu legea. Aceștia distrug mai tot ce le stă în cale, cum ar fi bănci, leagăne, scot pomii din pămînt. Din păcate, sunt destui tineri săceleni care se înscriu în această categorie, probabil din lipsa unei educații sănătoase sau a teribilismului.

Parcurile sunt o necesitate în orice oraș, mai ales pentru copii și pensionari. Din păcate ele sunt foarte puține în Săcele și, mai mult, unii cetăteni din Gârcin își aduc caii să pască pe spațiile verzi. Cu toate că nu se feresc și sunt văzuți de multă lume, nimeni nu are curajul să-i alunge de teamă să nu fie luati la bătaie sau chiar mai rău. Ne-am dorit mai multă atitudine din partea autorităților împotriva celor care nu respectă legea și distrug bunurile orașului.

În ceea ce privește curățenia pe drumurile publice, poate ar fi mai bine ca autoritățile să angajeze un alt fel de personal, pentru că cei cu care se lucrează acum fac lucru de mântuială. Mătură gunoiul din stradă și-l aruncă în iarbă sau pe sub porțile oamenilor.

Totuși, se poate observa o anumită dezvoltare a localității, iar acest lucru ne bucură. Chiar dacă noi suntem o generație de sacrificiu, lucrurile par să meargă pe un drum bun, astfel că avem speranța ca măcar copiii și nepoții noștri să o ducă mai bine.

Dumitru Mocanu, pensionar Săcele

BISERICA "SFÂNTA ADORMIRE" A FOST READUSĂ LA FRUMUSETEA DE LA ÎNCEPUT

Biserica *Sfânta Adormire* din Satulung îți apare în față de oriunde te-ai îndrepta spre ea, cuibărîtă parcă pe spinarea rotundă a unui mic deal străjuit de coama împădurită a Highișului. Este atât de monumentală, atât de impunătoare, atât de frumoasă și de bine ancorată în pământul acesta al Satulungului, încât pare să fie răsărită din marele trup al acestor plăjuri și nu clădită de mâini omenești.

Oricine se apropie cu credință și dragoste de ea, simte nevoie să rămână o clipă la baza aleii asfaltate ce duce spre sfântul lăcaș pentru a o admira și îmbrățișa cu privirile. În zilele frumoase, soarele aleargă pe turnul semet și zvelt al bisericii, se joacă pe acoperișul din țiglă ceramică și pe zidurile trainice, tivite cu un brâu de icoane străvechi, din care au rămas numai urmele ce stau mărturie despre frumusețea lor de altădată.

Dacă ai puțină răbdare, deîndată ce intri pe poarta veche din fier forjat, poți sta o clipă față în față cu biserică, admirând-o în toată splendoarea. Este neasemuit de frumoasă și ea știe parcă lucrul acesta și îl știe de aproape 200 de ani, de când a fost zidită de harnicii economi de oi din Satulung. Mândri de prosperitatea lor, puternici material, dar cu frică de Dumnezeu și cu o mare dragoste de El, mocanii au durat-o să reziste peste veacuri ca o mărturie a credinței lor fără de margini. Cu puțină imaginează îi poți vedea, parcă și azi, pășind prin fața ei, venind să asculte Sfânta Liturghie : bărbați purtând cu mândrie cămașă albă, cu guler mocănesc, cusut în tăblite cu fir de mătase, îmbrăcați în cioareci înfloriți din dimie albă, cu vestă sau zăbun din postav negru sau bleumarin ori cu anteriu din dimie albă, ornat cu găitane. În spatele lor, la o oarecare distanță, vin mocancele, împodobite ca niște prințese din Bizant, în splendidele lor costume de mătase aurită sau în haine scumpe de sărbătoare : rochii de atlas de mătase, scurteici de mătase, tivilichie căptușită cu mătase de diferite culori, ghebe negre sau vineții cu plimbul din vulpe, dulame de postav căptușit cu bursuc sau miel fumuriu și cu guler de jder sau samur.

Era o zi frumoasă de septembrie când am intrat,

înconjurat de liniste dimineții, pe ușa masivă din stejar. Biserică era goală, luminile stinse, dar razele soarelui de afară, scăpate din strânsoarea fereastrelor înalte și boltite, scoțeau la iveală frumusețea picturilor de pe pereti și strălucirea de aur a iconostasului.

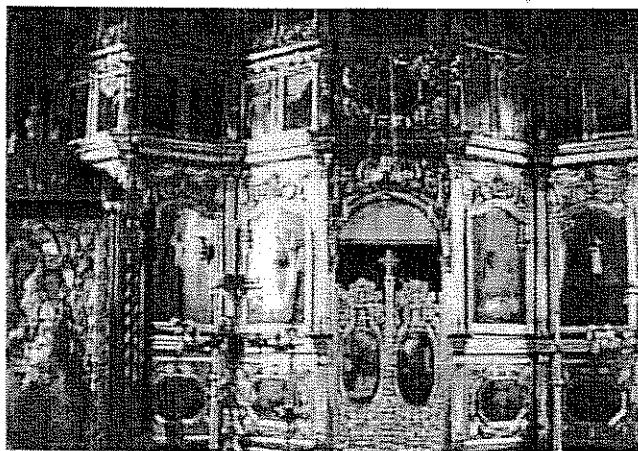
"E frumos, nu-i așa?" mă întâmpină o voce care vine de undeva, de sus. Ridic privirile și acolo, pe schela de lângă intrare, lucrând de zor la curățarea planșeului podișorului, zăresc o doamnă privindu-mă cu un surâs abia schițat. O recunosc pe expertă în restaurarea

monumentelor istorice Ioana Munteanu Zărnescu și îmi aduc aminte că venisem aici să mă întâlnesc cu dânsa și să aflu mai multe despre această amplă lucrare de curățare, restaurare și conservare care ține de mai bine de un an și care a redat bisericii *Sfânta Adormire* aproape întreaga strălucire pe care o avea în momentul realizării picturii interioare.

"E foarte frumos", spun, *"foarte frumos"* în timp ce privirile îmi aleargă pe picturile murale în tonuri roșietice, cărămizii, vernil, gri sau albastru deschis, reprezentând, cu o claritate surprinzătoare, scene în care personajele biblice par atât de vii încât te surprind.

"Hai, vino! Vino să le admirăm!" mă surprinde din nou glasul Ioanei Zărnescu, săceleancă originară din Baciu, care îmi vorbește cu o pasiune emoționantă despre bogăția artistică a acestei biserici, ridicată de mocanii săceleni între 1812 - 1819. Căldura și lumina privirii, încețoșată de emoția evocării îmi aduc aminte de tatăl dânselui, distinsul octogenar Ioan Zărnescu, de la care a moștenit darul frumosului și prețuirea aproape sacră față de tradițiile și spiritualitatea strămoșilor. Apoi, își dă drumul la vorbă, specificând, de la început, că se va mărgini să vorbească numai despre partea tehnică a lucrării, la care se pricepe cel mai bine.

"Echipa condusă de mine a făcut lucrări de restaurare și conservare la iconostas, podișor, amvon și câteva icoane mai deosebite. Din punct de vedere tehnic, iconostasul este o lucrare frumoasă, realizată din lemn de tei, cu structura de rezistență din lemn de brad vopsit. Există câteva elemente originale și continuare în pag. urm."

continuare

valoroase ale spatiului iconostasului, adică partea care se vede din Altar. Este vorba despre balamalele de la Ușile Împărătești și cele Diaconești, modelul traforat al acestora, penele de lemn din spatele icoanelor, cu rol de a împiedica deformarea lemnului pe care se făcuse pictura."

Mult mai spectaculos apare însă iconostasul privit dinspre biserică. Aveam să aflu de la doamna Ioana Zărnescu un lucru pe care puțini dintre săceleni îl știu. Nu toate picturile iconostasului sunt realizate de Mișu Popp. Maestrul și-a pus semnătura numai pe câteva : icoana lui *Iisus binecuvântând*, de deasupra intrării în Altar, cele șase icoane împărătești, dintre care *Iisus și Maica Domnului cu Pruncul*, situate de o parte și cealaltă a Ușilor Împărătești, *Adormirea Maicii Domnului, Sfânta Treime, Sfinții Arhangheli, Sfinții Dumitru și Nicolae*, precum și icoana pictată pe fond albastru, singura pe acest fond, din sirul apostolilor. Celealte icoane ale iconostasului au alți autori sau alte vechimi, mai mari de regulă, decât cele ale lui Mișu Popp. Nu este lipsit de semnificație faptul că toate icoanele realizate de marele pictor pentru iconostas au fost făcute pe spezele, adică pe cheltuiala, unor fruntași săceleni din Satulung, lucru care cu greu se mai poate închipui astăzi. Era atunci un alt mod în care cei ce puteau înțelegeau să ajute biserică și comunitatea și, de aceea, cred că trebuie să rememoram cu respect și evlavie nume ca Bucur B. Găitan, Vlad Șeitan, Stan Găitan, George și Nicolae Gologan, Alcsie Gologan, nume ce apar pe aceste icoane, alături de semnătura lui Mișu Popp și cu inscrisul : "S-a făcutu cu spesele lui..."

Frumusețea aparte a iconostasului este dată și de ornamentele speciale aurite care îl îmbracă, dându-i distincție. Sub formă de flori de crin, de frunze, de ramuri de laur, de ciorchini, de frunze de viață, de coloane cu capiteluri, ele îmbracă picturile, punându-le și mai bine în evidență. Si aceste ornamente au necesitat lucrări minuțioase de restaurare, unele au fost refăcute în întregime de oameni cu dragoste față de biserică strămoșilor, așa cum tot ei au refăcut instalațiile de iluminat ale crucii de deasupra Altarului sau ale sfeșnicelor din față.

"Nu a fost ușor de loc, pentru că au trebuit respectate toate detaliile, astfel încât rezultatul să se apropie cât mai mult de original" adaugă doamna Zărnescu. "Am folosit foia aurie pentru a înlocui foia de aur originală a icoanelor, care în timp s-a

deteriorat, dar și aceasta de acum este de foarte bună calitate și rezistență. De asemenea, trebuie spus un cuvânt și despre lucrările de restaurare care au fost impuse de starea destul de înaintată de degradare a lemnului iconostasului și icoanelor din cauza atacului carilor. Protecția biologică a necesitat o muncă foarte migăloasă de injectare, practic a fiecărei găuri de cari, cu substanțe biologice speciale și apoi de chituire. A urmat restaurarea picturii icoanelor, astfel încât în prezent ele etalează o frumusețe și o strălucire asemănătoare celor inițiale. Lucrările de acum au fost ușurate oarecum de... seriozitatea și priceperea meșterilor care au lucrat atunci, la începutul secolului XIX. Ei au folosit cele mai bune tehnici de pictură, pigmenți de calitate, materiale foarte bune, astfel încât frumusețea icoanelor s-a păstrat intactă două secole."

Ne atrage privirea o lucrare foarte veche și foarte bine păstrată, situată pe peretele din stânga al bisericii. Este amvonul, îndeobște trecut cu vederea, dar care surprinde prin frumusețea sa și echilibrul construcției. Realizat din lemn, împodobit cu numeroase ornamente aurii, această piesă de forma unui poliedru îl are pe patru dintre fețele sale pe Sfinții Evangheliști, sub care sunt reprezentate simboluri creștine. Amvonul, care în vechime era locul din care preotul își ținea predica, avea și rolul de a-l aprobia mai mult pe cel care slujea de credincioșii din biserică, situându-l, prin poziția pe care o avea, în mijlocul lor dar, totodată și deasupra lor, ceea ce îl conferea mai multă prestață.

Este momentul în care în biserică intră părintele Ioan Cornea, parohul acesteia. După ce se închină adânc în fața Altarului, ni se alătură și, deîndată ce află despre ce vorbim, față i se luminează și lasă să iasă la iveală bucuria de a fi reușit să ducă la bun sfârșit această lucrare care nu a fost deloc ușoară. A avut curajul și hotărârea de a porni, la începutul lui 2007, acțiunea de restaurare a minunatei picturi a lui Mișu Popp și a avut norocul să aibă alături ajutorul de nădejde. I s-au alăturat, imediat, părintele Mircea Leb, celălalt preot paroh al bisericii, precum și oameni din comitetul parohial și membri de bază ai conducerii asociației Izvorul.

"Împreună cu toți credincioșii, cu sprijinul material hotărât al societății Electroprecizia și al asociației Izvorul, pictura interioară a bisericii a fost restaurată, iar în etapa a doua, au fost restaurate și iconostasul, podișorul și amvonul", își începe părintele povestea.

continuare in pag. urm.

continuare

"Nu a fost deloc ușor pentru că era vorba despre restaurarea unui monument istoric, ansamblul pictural de aici al lui Mișu Popp fiind încadrat în această categorie încă din 1924. Se punea problema obținerii de aprobări de la cei care se ocupă de asemenea monumente și găsirii unor specialiști restauratori care să efectueze această muncă migăloasă, de mare responsabilitate, dar și de durată și foarte costisitoare. Dar, cu ajutorul Bunului Dumnezeu s-au găsit rezolvări pentru toate problemele și acum săcelenii se pot bucura de frumusețea acestei biserici, așa cum era ea acum 130 de ani, când a fost pictată", ne spune părintele Cornea, mulțumit că a putut contribui, prin eforturile depuse, la acest lucru.

"Mișu Popp a realizat toate lucrările de aici, de la biserică Sfânta Adormire, într-un timp relativ scurt, între anii 1870 – 1873, ele formând cel mai vast complex de picturi ale maestrului brașovean. Este vorba despre 67 de picturi murale, distribuite pe pereții și boltile pronaosului, naosului și Sfântului Altar, înfățișând scene din viața Mântuitorului, realizate în tempera, conform așa zisei arte academice de muzeu. Lor li se mai adaugă câteva picturi în ulei de pe iconostas și singura pictură pe pânză, Învierea Domnului. Tematica lucrărilor este vastă, iar tratarea acesteia a fost făcută de Mișu Popp liber, amprenta acestuia văzându-se atât în compoziția lucrărilor și în finețea portretelor, cât și în coloritul inspirat și foarte sugestiv, astfel încât picturile au devenit icoanele bisericii la care ne închinăm cu evlavie "își încheie părintele Cornea, modest, intervenția.

Podișorul este un alt spațiu cu puternice semnificații. Aveam să aflu că la biserică Sfânta Adormire acest element a fost construit în locul celui original, distrus de un incendiu. El se sprijină pe doi stâlpi care imită marmura și este pictat, pe partea sa inferioară, spre pronaos, cu motive care se încadrează în tendința generală a pereților bisericii. Fondurile cărămiziu, vernil, gri alese de Mișu Popp se regăsesc și în ornamentația podișorului. Pe partea sa dinspre Altar au fost restaurate patru icoane de mari dimensiuni, reprezentând scene biblice, dintre care se remarcă *Adormirea Maicii Domnului*.

"Echipa de restauratori s-a ocupat și de alte câteva icoane și obiecte din biserică" îmi completează parcă gândurile doamna Zărmescu. "Au fost restaurate cele două sfeșnice mari din fața Altarului, care se

disting prin bogăția și frumusețea ornamenelor aurii, dar și prin valoarea celor două icoane ovale, reprezentându-i pe Iisus și pe Maica Domnului cu Pruncul. Sunt două icoane foarte vechi, poate de la începutul secolului XIX, lucru dovedit și de stilul în care au fost pictate, de pigmenții folosiți, dar mai ales de finețea portretelor. Un alt obiect de o frumusețe aparte este icoana Învierii Domnului care este scoasă în fața Altarului toate cele 40 de zile de la Paști la Înălțare. Este o icoană mare ca dimensiuni, realizată pe o ramă ovală, pretențioasă din punct de vedere al realizării ei. Icoana este semnată de Mișu Popp și este singura realizată pe pânză la biserică Sfânta Adormire. Este o icoană monumentală, impozantă prin compoziție și colorit, care se vede că a fost realizată cu mult drag în tehnica și pe suportul atât de familiare marelui pictor. Atunci când este scoasă în biserică, icoana este așezată pe un piedestal care imită marmura și pe care se găsesc numele celor pe spezele căror a fost realizată : Ioan Radu Boncotă și soția sa Ana.

După mine, cele mai frumoase și mai vechi piese, pe care le-am restaurat cu mult drag, sunt două minunate icoane de la 1820, realizate pe lemn, reprezentându-i pe Iisus și Maica Domnului. Sper din tot sufletul că ele își vor găsi locul pe care îl merită în biserică, pentru a putea fi admirate și prețuite de toți săcelenii."

Coborâm cu grijă scările înguste ale podișorului, admirându-i pe restauratorii care fac ultimele retușuri înainte de a-și încheia treaba aici, la Săcele. Îmi pare bine că am putut fi martor, alături de toți ceilalți săceleni, la împlinirea unui vis mai vechi al celor de la Asociația Izvorul, acela de a vedea restaurată valoroasa pictură interioară a bisericii Sfânta Adormire din Satulung. De aici, din paginile revistei noastre, au pornit primele apeluri pentru restaurarea interioară a bisericii, apeluri la care au aderat tot mai mulți, astfel încât s-a putut desăvârși această frumoasă lucrare spirituală aici.

Satisfacția se citește și în ochii doamnei Ioana Zărmescu. Este satisfacția muncii bine făcute, cu bucurie și plăcere. Mă despart de dânsa, purtând în minte frumoasa lectie de profesionalism, împălit cu un mirunat patriotism local, concretizată în redarea frumuseții unui minunat lăcaș de cult al înaintașilor noștri mocani săceleni – biserică Sfânta Adormire din Satulung.

Horia Bârsan

CRONICA MARUNTĂ

ZIUA MARII UNIRI LA SÄCELE

Și în acest an săcelenii au ținut să facă din Ziua Națională o sărbătoare cu mare rezonanță patriotică, alăturată prin dimensiuni și afectivitate, cu cele mai mari sărbători ale românilor. Aceasta cu atât mai mult cu cât în 2008 se împlinesc 90 de ani de la actul istoric al Reîntregirii tuturor românilor între aceleasi hotare firești și împlinirii unității naționale pe care românii au visat-o și au așteptat-o secole de-a rândul.

În cinstea aniversării a 90 de ani de la Marea Unire din 1918 și a Zilei Naționale a României, cercul profesorilor de istorie din Säcele a organizat, în zilele premergătoare sărbătorii, la sediul Protopopiatului Ortodox din localitate, **un interesant simpozion**.

Au participat numeroși invitați care au avut prilejul să asculte expuneri interesante susținute de intelectuali săceleni și brașoveni. Domnul profesor Gheorghe Munteanu, directorul Liceului George Moroianu, și domnul profesor Nicolae Ursu, directorul Școlii Generale din Baciu, au vorbit despre semnificația și importanța istorică a evenimentului de la 1 Decembrie 1918. Părintele protopop Dănuț Benga a evocat figura emblematică a episcopului săcelean de Caransebeș, Nicolae Popaea și pe cea a duhovnicului Gherman Bogdan din Purcăreni, iar părintele profesor Vasile Oltean, directorul Muzeului Primei Școli Românești din Scheii Brașovului, a evocat personalitatea covârșitoare a mitropolitului Andrei Șaguna, de la a căruia naștere se aniversează 200 de ani.

Festivitatea organizată de administrația locală în ziua de 1 Decembrie s-a desfășurat, ca de obicei, în Piața Libertății din Cernatu, în fața monumentului eroilor săceleni căzuți pe câmpul de luptă în Războiul pentru Reîntregirea Neamului din 1916-1918. Au participat, alături de reprezentanții administrației locale, numeroși săceleni care, încurajați de vremea foarte frumoasă, au ținut să fie prezenți la această manifestare de trăire și simțire românească. În rândul numeroasei asistențe au putut fi văzuți veteranii de război și urmașii acestora, reprezentanții celor mai importante partide politice, reprezentanții ai societăților comerciale și instituțiilor săcelene, ai asociațiilor culturale din Säcele, elevi și cadre didactice din școlile din oraș.

După intonarea Imnului Național, a avut loc ceremonia depunerii de coroane la monumentul din piață. Pe acordurile Imnului Eroilor, au fost depuse florile recunoștinței din partea tuturor celor prezenți, ca un simbol al sentimentelor de prețuire și pioasă aducere aminte a actelor de eroism pe care eroii săceleni le-au săvârșit pe

câmpurile de luptă. Un sobor de preoți, în frunte cu părintele protopop, a săvârșit o slujbă de pomenire a tuturor celor căzuți în luptă. În continuare, au fost rememorate importanța și semnificația zilei de 1 Decembrie ca Zi Națională a României, iar domnul Radu Nistor, Primarul Säcelui, a transmis tuturor cetățenilor orașului cele mai bune urări la ceas de sărbătoare.

Manifestările dedicate Zilei Unirii s-au încheiat cu un frumos spectacol folcloric susținut de ansamblul "Astra" și cu o Horă a Unirii în care s-au prins majoritatea celor prezenți.

Tot cu prilejul Zilei Naționale, s-a desfășurat și o emoționantă **festivitate organizată de despărțământul "Frații Popeea" al ASTREI săcelene**. Prin grijă astriștilor, a fost montată o placă de marmură în memoria celui care a fost Ioan I. Lapedatu, personalitate săceleană, fost ministru de finanțe și Guvernator al Băncii Naționale. Placa a fost montată pe casa din Cernatu în care s-a născut cel omagiat și ea s-a alăturat unei plăci montate anterior în memoria lui Alexandru I. Lapedatu, fratele geamăn al lui Ion I. Lapedatu, la rândul său personalitate de prim rang a vieții culturale și politice românești, fost ministru al educației, președinte și vicepreședinte al Academiei Române, fost senator și vicepreședinte al Senatului României.

Un sobor de preoți săceleni au săvârșit o slujbă de sfintire a celor două plăci memoriale și a casei familiei Lapedatu, iar domnul profesor Liviu Dărjan, președintele ASTREI săcelene, a evocat personalitatile fraților Lapedatu și ale tuturor intelectualilor pe care Säcelele i-a dat istoriei și culturii naționale.

Demn de menționat este faptul că după ani întregi în care imobilul în care s-au născut frații Lapedatu a fost abandonat în uitare și lăsat să se deterioreze, în această toamnă administrația locală a reușit repararea și renovarea lui, dându-i o infățișare demnă de importanța pe care o are în istoria locală.

Asociația Cultural-Sportivă Izvorul a continuat și în acest an tradiția **depunerii de coroane** la mormintele episcopului Nicolae Popaea și profesorului Nicolae Colceag. Festivitatea a avut loc în chiar ziua de Sfântul Nicolae, în cimitirul bisericii Sf. Adormire din Satulung și a reunit un mare număr de săceleni care au venit să aducă un omagiu memoriei celor două personalități născute pe aceste meleaguri. Cu acest prilej, părintele Mircea Leb a săvârșit o scurtă slujbă de pomenire a celor doi iluștri inaintași.

Horia Bârsan

SOFTBALL CONTINUĂ...

Activitatea sportivă a secției de softball din municipiul nostru a continuat și în anul 2008, an încununat cu succese și performanțe desosebite. Afirmația mea ca antrenor al echipei de softball din Sacele și al lotului național este bazată pe rezultatele obținute, mai concret locul II la Campionatul Național – categoria junioare și un loc III în cadrul Campionatului Național – categoria cadete.

În general, sportivele au răspuns programului de antrenament, au muncit, iar performanțele nu s-au lăsat deloc așteptate. O parte dintre ele, în număr de șase, după cum urmează : Muraru Andreea, Amorăriței Ana, Avasilicuței Sandra, Georgescu Andreea, Cazaciuc Andreea și Frățilă Cristina au fost selecționate în lotul național care, după o perioadă de pregătire centralizată la Drăgășani, unde au beneficiat de niște condiții foarte bune de pregătire, au participat la Campionatul European, grupa B, desfășurat în localitatea Deggendorf- Germania, unde au avut extraordinara bucurie de a juca finală în compania Greciei.

Din păcate, după un joc desoșbit, în care sportivele noastre au jucat cu o dăruire demnă de o echipă ce a reprezentat România, la un campionat european, a fost învinsă cu scorul de 2-4, aşa după cum am spus, la finele unui joc deosebit de spectaculos, făcându-se remarcate de tot stafful tehnic prezent la acest campionat.

Este de remarcat faptul că am lăsat în urmă echipe valoroase, cum ar fi echipele Marii Britanii, Belgiei, Israelului, Ucrainei, performanță ce ar trebui să fie cunoscută, iar aceste fete încurajate pentru a depune în continuare eforturi ca acest sport să prindă rădăcini cât mai adânci în municipiul Săcele.

**Profesor antrenor,
Florin Bilan**

VIITORUL ARATĂ BINE PENTRU "ICARII" DIN SĂCELE

În această vară 30 de săritori cu schiurile au participat la doua stagii de pregătire în Austria, unde, pe data de 10 iunie a fost organizată prima ediție a Cupei "OMV" la săritori cu schiurile, organizată pentru sportivii noștri prezenți la acest stagiu.

Cele mai mici fete s-au duelat pe trambulina cu K= 15 m. S-a impus Domby Orșolya (CS Săcele), iar pe locul doi a ieșit Todor Henrietta. La copii mici, pe aceeași trambulină a triumfat Spulber Mihnea (CS Săcele), urmat de Mitrofan Sorin (Brașovia Săcele) și Radu Păcurar (CSS Râșnov).

În concursul fetelor pe trambulina K= 30 m s-a impus Dana Haralambie (CS Săcele). A doua a încheiat Cristina Grigoraș (CSS Brașovia Săcele), în timp ce pe trei s-a clasat Gabriela Boeriu (CS Săcele).

Competiția copiilor mari a fost dominată de Blega Ștefan (CSS Brașovia Săcele) care i-a depășit pe Torok Eduard (CSS Rasnov) și Băila Ovidiu (CSS Brașovia Săcele). La juniori și seniori, trambulinele cu K= 60 m și K= 90 m, podiumul a fost identic : Tudor Remus (CSS Brașovia Săcele) locul I, iar locurile II și III au fost ocupate de Balasz Andrei și Kozma Silvester, ambii de la Dinamo Brașov.

După acest concurs, cei mai buni 9 sportivi săritori au plecat la primele două concursuri ale Turneului celor 4 Trambuline FIS KINDER organizeate în Austria la Hinzenbach și Bischofshofen.

La Hinzenbach, în competiția fetelor, Dana Haralambie (CS Săcele) a obținut locul II, Denisa Torok (CSS Brașovia Săcele) s-a clasat pe locul 8, iar Boeriu Gabriela (CS Săcele) pe locul 9. Cel mai mic dintre băieți, Radu Păcurar (CSS Râșnov), a triumfat în concursul copiilor de 7 ani. Apoi Spulber Mihnea (CS Săcele) a fost al 6-lea, iar Feldoreanu Andrei (CS Săcele) al 12-lea la copii de 8 ani, Mitrofan Sorin (CSS Brașovia Săcele) a terminat pe 21, în timp ce Blega Ștefan (CSS Brașovia Săcele) și Torok Eduard (CSS Rasnov) au ocupat poziția a 6-a.

La Bischofshofen, lucrurile au stat mult mai bine pentru săritorii noștri. Astfel, la fete, Dana Haralambie (CS Săcele) a câștigat locul I, iar Torok Denisa (CSS Brașovia Săcele) a obținut locul III. Gabriela Boeriu s-a clasat pe locul 7, Radu Păcurar și Feldoreanu Andrei au câștigat la rândul lor, în timp ce Blega Ștefan și Torok Eduard s-au clasat pe locurile III la categoriile lor de vîrstă. Astfel, după primele două etape ale Concursului celor 4 Trambuline FIS KINDER, echipa României a acumulat 743 puncte, fiind pe prima poziție a clasamentului pe națiuni, în fața Austriei, Germaniei, Cehiei, Ungariei și Sloveniei.

Susținut de programul OMV – "MOVE & JUMP", sportivii noștri au participat în luna septembrie la următoarele două concursuri din Turneul celor 4 Trambuline, desfășurat, de această dată, în Germania, la Keit Im Winkle și Berchtesgarden, unde au participat aproximativ 140 sportivi din 5 țări. Din cele 32 echipe înscrise în competiție, "tricolorii" s-au situat pe primul loc, acumulând 1.388 puncte după cele patru etape ale competiției. Radu Păcurar (CSS Râșnov) și Ștefan Blega (CSS Brașovia Săcele) au confirmat rezultatele bune obținute în primele etape și s-au clasat pe locul I, respectiv II la grupele lor de vîrstă.

Va reamintesc că echipa României a fost formată din : Radu Păcurar (7 ani), Mihnea Spulber (8 ani), Andrei Feldoreanu (8 ani), Ștefan Blega (10 ani), Sorin Mitrofan (9 ani), Torok Eduard (11 ani), Iulian Pătea (11 ani), Gabriela Boeriu (10 ani), Dana Haralambie (11 ani), Torok Denisa (11 ani), Domby Orșolya (9 ani).

În final, aş vrea să mulțumesc Federației Române de Schi și OMV pentru sprijinul acordat în efectuarea acestor deplasări (o săptămână în Austria costă 4.800 Euro / sportiv) și sperăm să putem răsplăti încrederea acordată prin rezultate tot mai bune.

**Prof. Gheorghe Băilă
Antrenor lot național**

RAZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ

Jum. IV/2013

1	Cornea Ion	25.0	70	Califară Gavril	5.0	138 Neacșu Lucian	3.0	207 Pein Matei Alina	2.0
2	Filipescu Dan	25.0	71	Cenușe Ioan	5.0	139 Petruțiu Emil	3.0	208 Șerban Corneliu	2.0
3	Roșculeț Claudiu	25.0	72	Ciuță Mircea Valentin	5.0	140 Spîrchez Viorel	3.0	209 Șerbănescu Adrian	2.0
4	Sortan Doru	25.0	72	Chițac Geta	5.0	140 Lipan Florin	2.0	210 Szaz-Sebeș Paul	2.0
5	Zavarache Constantin	25.0	73	Comșă Eugen	5.0	141 Balan Eugen	2.5	211 Tafian Elena	2.0
6	Ivan Gheorghe	20.0	74	Constantin Ligia	5.0	142 Bălan Nicolae	2.5	212 Ardeleanu Adina	1.5
7	Lungu Constantin	20.0	75	Crăciunescu Virgil	5.0	143 Banciu Neculai	2.5	213 Ciobanu Gabriela	1.5
8	Stefanescu C-tin (Luta)	20.0	76	Diaconescu Adrian	5.0	144 Barnă Ioan	2.5	214 Comșa Fulga Stelian	1.5
9	Pană Aurel (Belgia)	17.5	77	Dincă Constantin	5.0	145 Bârsan Nicoleta	2.5	215 Ionescu Aurora	1.5
10	Cărsteaua Șerban	15.0	78	DOBRIAN Ioan	5.0	146 Beciu Ioan	2.5	216 Lenciuță Cristina	1.5
11	Jingă Victor	15.0	79	Drăghici Valentin	5.0	147 Bobeș Haricleea	2.5	217 Lupu Florica	1.5
12	Moșoiu Alin	15.0	80	Ene Anca (Tudoran)	5.0	148 Bucurenciu Alexandru	2.5	218 Moldovan Ortensia	1.5
13	Munteanu Virgil	15.0	81	Ene Gheorghe	5.0	149 Bucurenciu Ana	2.5	219 Percioag Constantin	1.5
14	Tudose Aurel	15.0	82	Filipescu Gheorghe	5.0	150 Cazan Cornel	2.5	220 Clinciu Eugenia	1.0
15	Cojocneanu Olimpia	12.5	83	Filipescu Octavian	5.0	151 Dinu Popa	2.5	221 Clinciu Nicolae	1.0
16	Manea Vasile (S.U.A.)	12.5	84	Florescu Gheorghe	5.0	152 Drăgan Petre	2.5	222 Orez Ioan	1.0
17	Median Susana	12.5	85	Fodor Levente	5.0	153 Dragomir Dănuț	2.5	223 Panaete Ioan	1.0
18	Median Valeriu	12.5	86	Gîrcăag Viorel	5.0	154 Filip Stefan	2.5	224 Șeitan Adrian	1.0
19	Munteanu Vasile	12.5	87	Gologan Ion	5.0	155 Georgescu Ioan	2.5	225 Albuleț Victor	0.0
20	Negoțăi Ion	12.5	88	Guliu Ștefan	5.0	156 Ghia Petre	2.5	226 Alexandru Ion	0.0
21	Teșileanu Costin	12.5	89	Imre Gábor	5.0	157 Grozea Gheorghe	2.5	227 Anton Alexandrina	0.0
22	Beșchea Dan	10.0	90	Jerău Gheorghe	5.0	158 Ionescu Ghe. Petre	2.5	229 Avasilichioae Ioan	0.0
23	Beșchea Ioan	10.0	91	Jingă Romulus	5.0	159 Ionescu Gheorghe Nae	2.5	230 Bălan Cătălin	0.0
24	Bulea Horia	10.0	92	Jipa Virgil	5.0	160 Ionescu P. Gheorghe	2.5	231 Bălan Corneliu Alexandru	0.0
25	Caloinescu Ioan	10.0	93	Lăcătuș Mariana	5.0	161 Ivan Adrian	2.5	232 Balint Iuliu	0.0
26	Cazacu Dumitru	10.00	94	Mija Adrian	5.0	162 Ivan Daniel	2.5	233 Bobeș Gabriel	0.0
27	Costea Melania	10.0	95	Mitreanu Anna	5.0	163 Leșescu Mihai	2.5	234 Boca Gabriel	0.0
28	Eftimie Ioan	10.0	96	Mitreanu Gheorghe	5.0	164 Lupu Nicolae	2.5	235 Bogdan Mariana	0.0
29	Lala Elena	10.0	97	Munteanu Ștefan (Sibiu)	5.0	165 Median Dan	2.5	236 Brânza Maria	0.0
30	Leu Aurel	10.0	98	Nechifor Septimiu	5.0	166 Median Traian	2.5	237 Brașoveanu Camelia	0.0
31	Manculea Gelu	10.0	99	Niculescu Gheorghe	5.0	167 Mocanu Tarciziu	2.5	239 Coliban Nicolae	0.0
32	Munteanu Cornel	10.0	100	Ognean Dorel	5.0	168 Modest Zamfir	2.5	240 Coșerea Vasile	0.0
33	Muscalu Vasile	10.0	101	Őslobanu Dan	5.0	169 Moroianu Cantor Emilia	2.5	241 Cosma Ion	0.0
34	Parea Alexandru	10.0	102	Percioag Gelu	5.0	170 Munteanu Mircea	2.5	242 Cosma Maria Teodosia	0.0
35	Pop Olga	10.0	103	Peter Sara	5.0	171 Necula Stelian	2.5	243 Dobrinăș Mihai	0.0
36	Popa Virgil	10.0	104	Petrea Ștefan	5.0	172 Oprin Gabriel	2.5	244 Dogaru Aurel	0.0
37	Purcaroiu Ioan	10.0	105	Rișnoveanu Mihai (Londra)	5.0	173 Pasăre Adrian	2.5	245 Drăghici Aurel	0.0
38	Serban Eugen	10.0	106	Rișnoveanu Paul	5.0	174 Pascu Liviu	2.5	246 Drăgoescu Valer	0.0
39	Taras Emil	10.0	107	Roșculeț Abigail	5.0	175 Poașcă Gheorghe	2.5	247 Faust Romulus	0.0
40	Taraș Octavian	10.0	108	Roșculeț Mirela	5.0	176 Popescu Mihai	2.5	248 Filip Livia	0.0
41	Taraș Răzvan	10.0	109	Sârbu Corneliu	5.0	177 Proca Dumitru	2.5	249 Ghinescu Horia	0.0
42	Tocitu Viorel	10.0	110	Şerbănuț Ioan	5.0	178 Prosan Nicolae	2.5	250 Ghiuță Benone	0.0
42	Teaca Mihai	10.0	111	Şerbău Adrian	5.0	179 Prundeanu Liliana	2.5	251 Iacob Ciprian	0.0
43	Ursu Nicolae	10.0	12	Şerbău Andrei	5.0	180 Serban Valentin	2.5	252 Ionaș Andrei	0.0
44	Voinea Maria	10.0	113	Şerbău Iulian	5.0	181 Şerbănuț Flaviu	2.5	253 Ioni Ștefan	0.0
45	Voineag Ioan	10.0	114	Stanciu Vasile	5.0	182 Teșileanu Emil	2.5	254 Iordache Dumitru	0.0
46	Bârsan Horia	7.5	115	Ştefănescu Dan	5.0	183 Vamoș Aurelia	2.5	255 Jitaru Claudiu Ion	0.0
47	Beleuță Eugen	7.5	116	Stroe Constantin	5.0	184 Zamfir Bogdan	2.5	256 Kapui Elisabeta	0.0
48	Matepiuc Daniela	7.5	117	Stroe Emil	5.0	185 Zamfir Dan	2.5	257 Lață Ioan	0.0
49	Năpăruș Carmelia	7.5	118	Taraș Ion	5.0	186 Zamfir Radu	2.5	258 Lață Viorel	0.0
50	Voinea Dumitru	7.5	119	Taraș Mircea	5.0	187 Andrieși Monica Florica	2.0	260 Lukaci Mihai	0.0
51	Vrabie Ioan	7.5	120	Teșileanu B. Barbu	5.0	188 Avram Vasile	2.0	261 Mazăre Traian	0.0
52	Butu Mihai	7.0	121	Tomos I. Maria	5.0	189 Bandi Șeitan Maria	2.0	262 Moldovan Valer	0.0
53	Dirjan Liviu	7.0	122	Tuian Radu	5.0	190 Bârsan Teodor	2.0	263 Moraru Adrian	0.0
54	Lupu Ștefan	6.0	123	Vlad Adriana	5.0	191 Bobeș Constantin	2.0	264 Moraru Florin	0.0
55	Alexandrescu Emil	5.0	124	Voicescu Nicoleta	5.0	192 Bulat Elena	2.0	265 Moraru Mircea	0.0
56	Banciu Gheorghe	5.0	125	Zaiț Bogdan	5.0	193 Bulat Florentin	2.0	266 Moroianu Gheorghe	0.0
57	Barbu Mircea	5.0	125	Arion Mircea	4.0	194 Carpin Victor	2.0	267 Munteanu Elena Marcu	0.0
58	Barbu Nicolae	5.0	126	Ghișoiu Dorin	4.0	195 Ciupală Mariana	2.0	268 Munteanu Gigi	0.0
59	Benga Dănuț	5.0	127	Nechifor Constantin	4.0	196 Codreanu Elena	2.0	269 Munteanu Nicolae	0.0
60	Bilan Florin	5.0	128	Primăvăruș Victor	4.0	197 Comeș Tiberiu	2.0	270 Munteanu Victoria Preda	0.0
61	Boberschi Dan	5.0	129	Caian Pandrea Aurel	3.0	198 Costea Maria	2.0	271 Ognean Luca	0.0
62	Bobeș Gheorghe	5.0	130	Cioroianu Aurelia	3.0	199 Cozma Cornelius	2.0	272 Onciuță Maria	0.0
63	Bobeș Ioan	5.0	131	Clinciu Sorin	3.0	200 Draghiciu Nicolae	2.0	273 Păiș Ioan	0.0
64	Bobeș Ovidiu	5.0	132	Dirjan Ștefan	3.0	201 Gidea Aurel	2.0	274 Poenaru Laurențiu	0.0
65	Bogeanu Alexandru	5.0	133	Ghia Roxana	3.0	202 Jinga Gheorghe	2.0	275 Popescu Constantin	0.0
66	Bratosin Canu Raluca	5.0	134	Gologan Dan	3.0	203 Mircioiu Lucian	2.0	276 Popescu Ilie	0.0
67	Bratosin Maria	5.0	135	Kristaly Edit	3.0	204 Munteanu Livia	2.0	277 Pralea Radu	0.0
68	Bratosin Sanda	5.0	136	Miklos Levente	3.0	205 Nicolescu Maria	2.0	278 Rișnoveanu Ștefan	0.0
69	Bucelea Victor	5.0	137	Munteanu Dan	3.0	206 Pari Iuliu	2.0	279 Robu Adrian	0.0

*Worsted spinners
since 1936*

280 Roșculeț Valeriu	0.0
281 Șchiopu Gabriela	0.0
282 Simion Adriana	0.0
283 Siserman Eugen	0.0
284 Sorban Ștefan	0.0
285 Spiru Gheorghe	0.0
286 Stamate Gheorghe	0.0
288 Teodorescu Nicolae	0.0
289 Tiucă Adriana	0.0
290 Ulea Angela	0.0
291 Ursu Maria	0.0
292 Ursu Gabriel	0.0
293 Vlad I. Adriana	0.0
294 Zaharescu Marius	0.0
295 Zangor Lucian	0.0
296 Zangor Nicolae	0.0
297 Zangor Traian	0.0
298 Zbarcea Maria	0.0

www.transilana.ro

Certificate Reg. No. 266769 QM

SPRE ȘTIINȚĂ

Materialele primite la redacție nu se înapoiază.

Articolele privitoare la Săcele, Tărâlungeni, Zizin și Purcăreni au prioritate.

Materialele ce se doresc a fi prezentate în coloanele revistei, precum și alte informații despre revistă și associația cultural-sportivă "Izvorul", pot fi obținute de la:
Ing. Taraș Octavian - str. G.Moroianu, nr. 361, Săcele

Ing. Roșculeț Claudiu - str. G.Moroianu, nr. 353, Săcele

Coloanele revistei rămân deschise tuturor acelora care, prin articolele lor, înțeleg să contribuie la cunoașterea și progresul acestor meleaguri.

REDACȚIA

COLECTIVUL DE REDACȚIE

ing. Claudiu ROȘCULEȚ, ing. Octavian TARAŞ,
ec. Milu ALEXANDRESCU, ing. Dan ZAMFIR,
prof. Nicolae MUNTEANU, ing. Abigail ROȘCULEȚ,
Adriana VLAD, ing. Horia BÂRSAN